

UCHWAŁA NR XXXIX/286/22
RADY MIEJSKIEJ W JEDWABNEM

z dnia 30 września 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021-2030”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) Rada Miejska w Jedwabnem uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021-2030” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Jedwabnego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Andrzej Górski

Załącznik do Uchwały Nr XXXIX/286/22

Rady Miejskiej w Jedwabnem

z dnia 30 września 2022 r.

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021–2030

Jedwabne, marzec 2022 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	3
1. Wstęp.....	3
2. Organizacja prac nad Strategią rozwoju Gminy Jedwabne.....	4
II. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA.....	4
1. Informacje ogólne o gminie.....	4
2. Lasy.....	5
3. Środowisko przyrodnicze.....	6
4. Układ komunikacyjny.....	8
5. Świadczenia społeczne.....	9
6. Demografia.....	9
7. Sytuacja mieszkaniowa.....	10
8. Działalność gospodarcza.....	10
9. Zarządzanie gospodarką wodno – ściekową.....	12
10. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	12
11. Oświata i edukacja.....	12
12. Bezpieczeństwo publiczne.....	13
13. Kultura.....	13
14. Budżet gminy.....	13
III. ANALIZA STRATEGICZNA.....	20
1. SWOT.....	20
2. Kluczowe problemy.....	22
IV. WIZJA I MISJA GMINY.....	22
V. CELE STRATEGICZNE.....	23
VI. ZADANIA I PROGRAMY INWESTYCYJNE.....	31
VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PLANOWANYCH INWESTYCJI.....	35
VIII. MONITORING I WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY.....	36
1. Monitoring.....	36
2. Wskaźniki.....	37
IX. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI TJ. OBSZARY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ OKREŚLONE W „STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO 2030”.....	39
X. POWIĄZANIE Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	41
XI. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY.....	41
XII. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE.....	47
XIII. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	50

I. WPROWADZENIE

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021–2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu lokalnego, określającym obszary, cele i kierunki inwestycji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni gminy. Prace nad aktualizacją strategii rozpoczęły się z inicjatywy władz lokalnych.

Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej. Promuje współpracę pomiędzy samorządem, sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, które mają wpływ na realizację celów strategicznych Gminy Jedwabne. Strategia pełni główną rolę w generalnym planie postępowania władz samorządu gminnego, stanowi ona narzędzie współpracy z innymi partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi. Strategia będzie miała kluczowe znaczenie dla pozyskiwania zewnętrznych zasobów finansowych.

Konieczność aktualizacji strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021–2030 wynika z nieustannie zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych, które wymagają wprowadzenia nowego spojrzenia na zasoby Gminy oraz gospodarowania nimi w taki sposób, aby Gmina mogła się rozwijać.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021–2030 wynika z dostosowania do dokumentów krajowych: Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju: Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności, Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 oraz regionalnymi: Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, Plan Zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Opracowana Strategia jest dokumentem o średnim horyzoncie czasowym. Ze względu na wieloletni okres obowiązywania i realizacji Strategii oraz fakt wkraczania w nową perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027, dokument ten powinien być postrzegany jako uniwersalny, ukazujący wizję, misję i strategiczne kierunki działań gminy Jedwabne. Zgodnie z postanowieniami art. 10e ustawy o samorządzie gminnym dokument ten zawiera wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Strategia Gminy Jedwabne zawiera następujące elementy składowe:

- Diagnozę społeczno – gospodarczą gminy
- Analizę strategiczną
- Kluczowe problemy
- Wizję gminy
- Misję gminy
- Cele strategiczne i cele szczegółowe
- Zasady monitoringu realizacji strategii rozwoju gminy

2. Organizacja prac nad Strategią rozwoju Gminy Jedwabne

Strategia została opracowana w oparciu o metodę partycypacyjną. W celu jej przygotowania przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami, zorganizowano także badanie ankietowe mające na celu zebranie informacji na temat oczekiwanych kierunków rozwoju analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

Otwarte konsultacje społeczne odbyły się:

- w dniu 27 kwietnia 2022 roku o godz. 12.00 w świetlicy w miejscowości Karwowo-Wszebory,
- w dniu 29 kwietnia 2022 roku o godz. 12.00 w remizie w miejscowości Burzyn,
- w dniu 5 maja 2022 roku o godz. 12.00 w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Jedwabnem.

Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami gminy miały na celu:

- przedstawienie informacji o planach inwestycyjnych do 2030 r.,
- przeprowadzanie debaty publicznej z przedstawieniem celów opracowywania strategii rozwoju gminy,
- interakcja i wymiana argumentów w celu wypracowania konkretnych rozwiązań postulowanych przez mieszkańców bądź określone grupy reprezentantów,
- przyjęcie uwag mieszkańców na przygotowanych formularzach konsultacyjnych.

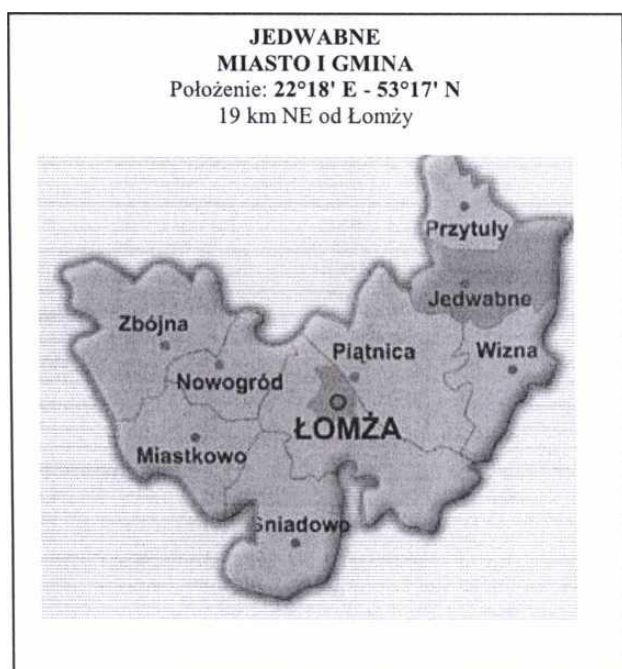
Ponadto formularze konsultacyjne rozesłano w celu zaopiniowania do jednostek zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W związku ze złożonymi do dnia 16.05.2022 r. formularzami zgłaszania opinii i uwag do Projektu Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021-2030 powołano Zespół, który dnia 26.05.2022 r. rozpatrzył zgłoszone uwagi i opinie. Dnia 06.06.2022 r. sporządzono sprawozdanie z przeprowadzonym konsultacji społecznych.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA

1. Informacje ogólne o gminie

Gmina Jedwabne jest położona w województwie podlaskim, na Wysoczyźnie Kolneńskiej, w północno - wschodniej części powiatu łomżyńskiego i jest jedną z 9 gmin tego powiatu.

W skład gminy wchodzi miasto Jedwabne oraz 45 sołectw, z których największe to: Orlikowo, Karwowo – Wszebory, Mocarze, Pluty.

Na obszarze gminy wynoszącym 15,942 ha na dzień 31 grudnia 2020 roku mieszkało 5232 osoby. Gmina ma charakter typowo rolniczy, natomiast miasto Jedwabne jest ośrodkiem działającym na rzecz rolnictwa, obsługi administracyjnej ludności oraz centrum usług publicznych, takich jak: szkolnictwo i służba zdrowia. Spełnia funkcje ośrodka administracyjnego i handlowo-usługowego.

W gospodarce rolnej przeważają gospodarstwa średniej wielkości, dobrze wyposażone w sprzęt i maszyny

specjalistyczne. Ze względu na niski poziom nawożenia, brak uciążliwych zakładów przemysłowych oraz sąsiedztwo Biebrzańskiego Parku Narodowego produkty rolne można określić mianem ekologicznych.

Jedwabne jako osadę założono w XV wieku. Pierwsza informacja na temat Jedwabnego pochodzi z 1455r. Prawa miejskie Jedwabne otrzymało w 1736r.

2. Lasy

Pod względem lesistości gmina należy do obszarów słabo zalesionych, a odsetek lasów w strukturze użytkowania wynosi nieco ponad 17,7 % ogólnej jej powierzchni. Stopień lesistości z roku na rok maleje i tak w roku 2018 wynosił 17,9%. Powierzchnia lasów w roku 2020 wynosiła 2825,14 ha (w tym 2672,75 ha lasów osób prywatnych), natomiast w roku 2018 – 2846,75 ha (w tym lasy prywatne – 2694 ha).

Lasy rozmieszczone są nierównomiernie. Największe kompleksy występują w zachodniej części gminy w rejonie wsi: Janczewo, Korytki Borowe, Pieńki Borowe, Orlikowo, Olszewo Góra), południowej (Bronaki Olki, Stare Kotowo, Grądy Małe, Grądy Wielkie i Kamianki) i środkowej (Kubrzany, Konopki Tłuste, Borawskie).

Największe powierzchnie zajmuje siedlisko boru mieszanego świeżego z sosną i domieszką świerka, brzozy i dębu. Wiek drzewostanów jest młody w przedziale 50-70 lat. W podszycie występuje brzoza, dąb, buk, jałowiec, kruszyna. Runo jest słabo wykształcone i ubogie. Bór mieszany świeży występuje powszechnie na terenie całej gminy, chociaż na szczególną uwagę zasługują kompleksy leśne w części zachodniej.

Na siedlisku boru świeżego gatunkiem dominującym jest sosna z nieznaczną domieszką świerka, brzozy, buka i dębu. Wiek drzewostanu zazwyczaj poniżej 40 lat. Zwarcie duże lub całkowite, podszyt i runo słabo rozwinięte. Bór świeży odznacza się równomiernym rozmieszczeniem.

Siedliska boru mieszanego świeżego i świeżego oraz lasu mieszanego są na ogół korzystne dla rekreacji. Tylko drzewostany młode do lat 40 wymagają wyznaczenia dróg do penetracji ze względu na małą odporność drzew na zniszczenie.

Siedliska wilgotne występują w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych. Należą do nich: bór mieszany wilgotny, bór wilgotny, las wilgotny i ols.

Bór mieszany wilgotny i bór wilgotny porastają gleby torfowo-murszowe. W wielogatunkowym drzewostanie występuje świerk, sosna i dąb z domieszką brzozy, olsu i grabu, a w podszycie rośnie leszczyna i wierzba. Runo jest obfite z borówką czarną, konwalią, szczawikiem zajęczym. Największe powierzchnie zajmuje w okolicach wsi Konopki Tłuste i Karwowo Wszebory.

Olsy występują na glebach mułowo-torfowych w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych. Drzewostan tworzy olcha z domieszką brzozy.

Obszary leśne posiadają różne znaczenie wśród których wymienić trzeba: gospodarcze, turystyczne i ekologiczne.

Gospodarcze znaczenie lasów jest niewielkie. Na stan taki wpływ mają przede wszystkim: niska lesistość gminy, duże rozdrobnienie powierzchni leśnych, młoda struktura drzewostanów, małe zróżnicowanie gatunków, niska odporność siedliskowa, a przede wszystkim struktura własności. Gospodarcza rola lasów ogranicza się zatem do prac pielęgnacyjnych i bieżących potrzeb prywatnych właścicieli.

Małe jest również znaczenie turystyczno-wypoczynkowe. Najbardziej predysponowane do tych celów są kompleksy leśne położone w okolicach wsi: Pieńki Borowe, Korytki Borowe, Olszewo Góra, Grądy Małe, Szostaki.

Specyfika środowiska przyrodniczego sprawia, że największe znaczenie posiada ekologiczna funkcja lasów (glebochronna, wiatrochronna, klimatyczna) i dotyczy to zwłaszcza olsów

występujących w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych. Roślinność odznacza się tutaj znacznym zróżnicowaniem i pełni funkcję stabilizującą stosunki wodne oraz procesy glebotwórcze. Panuje tu niekorzystny mikroklimat, a środowisko siedliskowe odznacza się małą odpornością. Lasy tego typu poprzez swoją odmienność florystyczną i ekologiczną stanowią istotny element wzbogacający otwarty krajobraz wiejski.

Dla podniesienia walorów krajobrazowych i klimatycznych tereny o niskich klasach bonitacyjnych oraz dużych nachyleniach powierzchni wskazane są do zalesień. Są to głównie stoki wysoczyzny polodowcowej w południowo-wschodniej części gminy. Obok funkcji klimatyczno - krajobrazowej lasy te pełnić będą także funkcje glebochronne.

W gminie Jedwabne za lasy ochronne należące do kategorii lasów w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych uznano oddziały nr 19, 20, 24, 158 w obrębie Jedwabne Nadleśnictwo Łomża. Są to siedliska lasu świeżego, boru mieszanego świeżego i boru świeżego z drzewostanem sosnowym i dębowym w II-III klasie wieku.

3. Środowisko przyrodnicze

Na terenie gminy występują następujące obszary NATURA 2000:

1) Dolina Biebrzy Dolina Biebrzy to szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione torfem, położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn: Grodzieńskiej, Sokólskiej, Goniądzkiej, Wysokomazowieckiej i Kolneńskiej. Dolinę otaczają wysoczyzny morenowe, z wyjątkiem północy i północnego wschodu, gdzie wchodzi do niej sandry: Augustowski, Rajgrodzki i Ełcki. Wyróżnia się w niej trzy niższe jednostki geomorfologiczne zwane basenami: północny - obejmujący dolinę na wschód od Sztabina, środkowy - od Sztabina do Osowca i trzeci, południowy - od Osowca do ujścia Biebrzy do Narwi. Baseny rozdzielone są przewężeniami doliny o szerokości ok. 1 km. Obszar obejmuje także Basen Wizny.

Dominującymi siedliskami w obszarze są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

2) Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie to obszar Natura 2000 o charakterze dyspersyjnym, obejmujący 15 rozrzuconych po Wysoczyźnie Kolneńskiej i Równinie Kurpiowskiej obiektów o charakterze mokradłowym, wśród których znajdują się: fragment doliny rzeki Rybnicy, 3 niewielkie jeziora dystroficzne oraz kilkanaście zagłębień wypełnionych torfami przejściowymi i wysokimi.

Najcenniejszym obiektem na terenie całego obszaru jest pełniąca funkcję ważnego korytarza ekologicznego dolina rzeki Rybnicy. Na odcinku od granicy województwa do miejscowości Kolonia Szablaki ma ona naturalny charakter. Na szczególną uwagę zasługują zachowane w doskonałym stanie siedliska reprezentujące torfowiska przepływowe, występujące w formie kilkudziesięciotarowych bądź nawet kilkuhektarowych "platform", rozlokowanych wzdłuż osi doliny Rybnicy i okolonych ze wszystkich stron korytami lub starorzeczami.

Poszczególne obiekty wchodzące w skład obszaru Mokradła Kurpiowskie i Kolneńskie odgrywają w rolniczym krajobrazie tej części Polski rolę siedliska gatunków związanych z terenami bagiennymi i torfowiskowymi.

3) Ostoja Biebrzańska Obszar leży na wysokości 99-209 m n.p.m. i obejmuje rozległy fragment Kotliny Biebrzańskiej, od ujścia Sidry po Narew, z dużym udziałem elementów naturalnych: w jednej piątej zabagnienia, w jednej piątej uprawy, w jednej trzeciej łąki i w ponad jednej trzeciej zalesienia (olsy porzeczkowe i torfowcowe, łąg olszowo-jesionowy,

bór bagienny, bory i grądy). Obszar otaczają wysoczyzny morenowe i równiny sandrowe. Jest to największy w Europie Środkowej kompleks dobrze zachowanych torfowisk niskich. Główną rzeką ostoi jest Biebrza, która regularnie wylewając w okresie wiosennym zasila wodą ekosystemy obszaru. Na całym terenie ostoi występują zarośla wierzbowe, w tym wierzby japońskiej i brzozy niskiej. W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 43 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej: bąk, bączek, bocian czarny, łabędź krzykliwy, trzmielojad, kania czarna, kania ruda, bielik, gadożer, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, orlik grubodzioby, orzeł przedni, orzełek włochaty, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, batalion, dubelt, mewa mała, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, puchacz, sowa błotna, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł trójpalczasty, lerka, świergotek polny, wodniczka, muchołówka mała, ortolan, biegus zmienny. W ostoi występuje również cietrzew, nie wymieniony w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Ostoja Biebrzańska jest najważniejszą w Polsce i Unii Europejskiej ostoją wodniczki i orlika grubodziobego. Największą liczebność w Polsce i jedną z największych w Unii Europejskiej osiągają także: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, uszatka błotna, kropiatka, rybitwa czarna i rybitwa białoskrzydła (przy wysokim poziomie wody). Jest to również bardzo ważna ostoja ptaków drapieżnych (kania ruda, kania czarna, bielik, błotniak zbożowy, gadożer, orzeł przedni i orzełek). Ponadto 25 gatunków zostało zamieszczonych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt.

Na terenie Gminy Jedwabne znajduje się również Biebrzański Park Narodowy wraz z otuliną

Polski park narodowy, utworzony w 1993 roku na terenach Kotliny Biebrzańskiej w województwie podlaskim. Największy Park w Polsce o powierzchni 592,23 km². Siedziba Parku znajduje się w Osowcu - Twierdzy, gmina Goniądz. Obejmuje dolinę Biebrzy poczynając od ujścia Niedźwiedzicy do Biebrzy, a skończywszy na ujściu Biebrzy do Narwi. Niemal cały bieg Biebrzy znajduje się na terenie parku (ok. 155 km). Ochronę tego terenu zapoczątkowano w latach międzywojennych, tworząc dwa rezerваты: Czerwone Bagno (w zmienionych granicach istniejący do dziś) oraz Grzędy. Na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego spotyka się zbiorowiska wodne, bagienne, torfowiskowe, szuwały, a także zbiorowiska leśne (olsy, brzeziny, łęgi). Szczególnie cenna jest duża grupa zbiorowisk mechowiskowych, zawierających liczne gatunki rzadkie i reliktowe (brzoza niska, wierzba lapońska, gnidosz królewski), zanikające w innych częściach kraju.

Szata roślinna odznacza się ogromną różnorodnością, wysokim stopniem naturalności i obecnością wielu rzadkich gatunków, jak storczyki (storczyk krwisty, obuwik pospolity, podkolan biały, kruszczyk rdzawoczerwony, kruszczyk szerokolistny, tajeża jednostronna), rosiczki (rosiczka okrągłolistna, rosiczka długolistna), widłaki (jałowcowaty, goździsty, wroniec).

Na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego występuje 49 gatunków ssaków, 271 gatunków ptaków, 36 – ryb, 12 – płazów, 5 – gadów. Bezkręgowce są reprezentowane przez ponad 700 gatunków motyli, 448 gatunków pajaków, ponad 500 gatunków chrząszczy, 19 gatunków pijawek oraz 42 gatunki chruścików.

Na bagnach Biebrzańskich gniazduje wiele gatunków ptaków związanych ze środowiskiem bagiennym. Występują tu izolowane stanowiska lęgowe gatunków borealnych, a także gatunków, których centrum zasięgu geograficznego znajduje się w strefie tajgi i tundry. Ponadto Kotliną Biebrzańską ma ogromne znaczenie dla wielu gatunków ptaków żerujących oraz wypoczywających w czasie corocznych wędrówek. Dla ptaków siewkowatych,

wymagających rozległych, podmokłych obszarów, Biebrza stanowi jedną z najważniejszych ostoj w Europie Środkowej.

Najbardziej charakterystyczne lęgowe gatunki ptaków to: batalion (widoczny w emblemacie parku), wodniczka, bekasik, dubelt, kszysk, kulik wielki, biegus zmienny, żuraw, rybitwa białoskrzydła i białowasa, puchacz, orlik krzykliwy oraz sowa błotna.

Najbardziej charakterystycznym ssakiem Biebrzańskiego PN jest łoś, dla którego park jest największą ostoją w Polsce. Ich liczebność wynosi tu około 400 sztuk.

Na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego organizowane są spływy rzeką Biebrzą. Przez teren parku przebiega szlak rowerowy Green Velo.

Do atrakcji turystycznych należą także:

- Bagno Ławki
- Obszar ochrony ścisłej Czerwone Bagno
- Uroczysko Grzędy
- Carska Droga
- Goniądz – rynek
- Twierdza Osowiec położona na terenie m. Osowiec-Twierdza
- Góra Strękowa nad Narwią koło Wizny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

4. Układ komunikacyjny

Gmina Jedwabne jest położona poza ważnymi drogami tranzytowymi o charakterze drogi międzynarodowej, międzyregionalnej, nie występują zatem kolizje z ruchem zewnętrznym.

Jedwabne leży jednak w obszarze potencjalnych ruchów turystycznych, głównie w okresie letnim. Należy tu uwzględnić drogę wojewódzką, drogi powiatowe łączące Stawiski przez Jedwabne z Wizną i szlak drogowy nad Biebrzą.

W rejonie Jedwabnego zbiega się 7 kierunków dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej co oznacza, że miasto jest lokalnym węzłem drogowym. Należy jednak zauważyć, że drogi te w dużej mierze prowadzą ruch docelowy lokalny i gminny.

Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Biebrza co ma istotny wpływ na ukształtowanie układu komunikacyjnego regionu. Na drodze Radziłów - Wizna biegnącej wzdłuż prawego brzegu Biebrzy istnieją 3 mostki o konstrukcji betonowej wymagające radykalnej modernizacji. Na terenie gminy Jedwabne brak jest dużych obiektów mostowych w tym przejścia przez rzekę Biebrzę.

Przez gminę przebiega droga wojewódzka 668 o długości około 10,7 km oraz drogi powiatowe o łącznej długości 85,671 km

Należy zauważyć, że gmina Jedwabne nie jest istotnym ośrodkiem ruchotwórczym i wobec tego istnieje stosunkowo duża równowaga między lokalnymi potrzebami i uwarunkowaniami lokalnego systemu transportowego.

5. Świadczenia społeczne

W latach 2015-2020 zarówno w gminie Jedwabne dostrzegalny był systematyczny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. W 2020 roku otrzymało je 268 rodzin. W stosunku do 2015 roku oznacza to spadek o 71 rodzin w gminie.

W 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedwabnem wydał 211 decyzji przyznających pomoc (w tym liczba osób w rodzinie 386) dla mieszkańców gminy Jedwabne, z czego 126 dla mieszkańców miasta Jedwabne, a 34 wsi. 44 osoby otrzymało pomoc ze względu na niepełnosprawność. Nieco liczniejsza grupa osób korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (42 osób) i ubóstwa (92 osoby). Pomoc ze względu na alkoholizm otrzymało 16 osób.

6. Demografia

Liczba mieszkańców Gminy Jedwabne na koniec 2020 roku wyniosła 5232 osób. W latach 2010-2014 liczba mieszkańców wykazywała tendencję zniżkową.

Tabela 1
Struktura ludności na terenie Gminy Jedwabne

Struktura	2016	2017	2018	2019	2020
Stan ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania ogółem stan na 31 XII	5482	5456	5391	5312	5232
mężczyźni stan na 31 XII	2762	2747	2717	2680	2670
kobiety stan na 31 XII	2720	2709	2674	2632	2562
kobiety na 100 mężczyzn	98	98	98	97	96
Przyrost naturalny	-1	5	-22	-10	-24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Jedwabnem oraz GUS

Jak wynika z powyższego zestawienia stan ludności na terenie Gminy Jedwabne systematycznie spada o około 0,8-0,9% w skali roku.

7. Sytuacja mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe Gminy Jedwabne charakteryzują się zdecydowaną przewagą zabudowy jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej. Na terenie gminy funkcjonuje 1 spółdzielnia mieszkaniowa oraz 14 wspólnot mieszkaniowych. W roku 2020 zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Jedwabne stanowiło 1608 mieszkań o powierzchni 150174 m². Zasoby mieszkaniowe z roku na rok rosną w tempie około 0,5% w skali roku.

Tabela 2
Zasoby mieszkaniowe Gminy Jedwabne

	Lata				
	2016	2017	2018	2019	2020
Budynki mieszkalne w gminie	1430	1433	1437	1425	1430
Ilość mieszkań na terenie gminy	1599	1602	1606	1607	1608
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	148619	149196	149689	149936	150174
Przeciętna powierzchnia użytkowa	92,9	93,1	93,2	93,3	93,4
Ilość m ² przypadająca na mieszkańca	27,6	27,9	28,1	28,3	28,7

Źródło: www.stat.gov.pl- Bank Danych Lokalnych

Należy również wspomnieć o gminnych zasobach mieszkaniowych. Według danych na 31.12.2018 rok gmina była właścicielem 48 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 1592 m².

Ogólnie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie Jedwabnego wynosi 93,4 m² i jest to wskaźnik niższy niż powiatowy.

8. Działalność gospodarcza

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż na terenie Gminy Jedwabne w roku 2020 zarejestrowanych było 290 podmiotów gospodarczych.

Tabela 3
Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie Gminy Jedwabne

L.p	Podmioty wg sektorów własnościowych	2018	2019	2020
1	sektor publiczny – ogółem	15	14	14
2	sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	10	10

3	sektor prywatny – ogółem	236	261	276
4	sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	190	211	227
5	sektor prywatny – spółki handlowe	5	1	5
6	sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	12	12
7	sektor prywatny – spółdzielnie	2	2	2
8	sektor prywatny – fundacje	2	2	2
9	podmioty gospodarki narodowej ogółem	251	275	290

Wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności wynosił na terenie gminy w roku 2020 – 554 i wykazuje tendencję wzrostową od roku 2018, gdy wynosił 471 przez rok 2019 – 519. Wskaźnik jest dużo niższy niż dla powiatu łomżyńskiego, który w roku 2020 wynosił 700 i wykazuje on od roku 2018 (622), tendencję wzrostową.

Spada natomiast wskaźnik podmiotów skreślonych z rejestru REGON, przypadających na 10 tys. mieszkańców. W roku 2020 wynosił on 30, podczas gdy w roku 2019 - 30 i w roku 2018-36.

Wskaźnik podmiotów skreślonych z rejestru REGON dla powiatu łomżyńskiego wynosił w roku 2020 - 26 i wahał się od 40 w roku 2018, przez 34 w roku 2019.

Niepokojącym jest jednak fakt spadku wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Gminie Jedwabne przypadających na 10 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten w roku 2019 wynosił 79, natomiast w roku 2020 jedynie 63.

Tabela 4

Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie Gminy Jedwabne z podziałem na branże

L.p		Rok		
		2018	2019	2020
1	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	12	13	13
2	Przemysł i budownictwo	76	91	101
3	Pozostała działalność	163	171	176
4	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	251	275	290

Największe podmioty na terenie Gminy Jedwabne:

- Wspólnota Mieszkaniowa
- Urząd Miejski w Jedwabnem
- Spółdzielnia Mieszkaniowa
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Jedwabnem

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Jedwabnem
- P.P.H.U. „MAG” Andrzej Grabowski
- Zakład Stolarski - Karol Gołębiewski i Marek Gołębiewski s.c.
- SONAROL Spółka Jawna NAJDA
- Firma Handlowo- Usługowa „Centrum Remontowe Turowski” Barbara Turowska
- Włodkowski Adam Piekarnia
- Wolińska-Zalewska Bogusława Zakład Piekarniczo-Cukierniczy
- P.H.U. „MARPASZ” Marek Zabielski
- Zakład Produkcji Elementów Budowlanych i Kruszywa A. Męczkowski Spółka Jawna
- Leszek Orłowski „LAZO” – Dystrybucja Gazu Płynnego

9. Zarządzanie gospodarką wodno-ściekową

Na terenie Gminy Jedwabne zadaniami z zakresu gospodarki wodno- ściekowej zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Jedwabnem. Ma ona za zadanie kierowanie wszelkimi zadaniami z zakresu poboru wody i odprowadzenia ścieków.

10. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej i opieki społecznej. Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Ze względu na niski stopień zamożności społeczeństwa efektywność działań OPS jest jednym z ważniejszych elementów zapewnienia zrównoważonego rozwoju społecznego.

Służba zdrowia w Gminie opiera swoją działalność na jednej Przychodni Rejonowej w Jedwabnem, trzech aptekach i dwóch prywatnych gabinetach dentystycznych. W przychodni pracuje dwóch lekarzy rodzinnych, pielęgniarka środowiskowa. Są również świadczone usługi z zakresu szczepień oraz punkt pobrań. Ze specjalistycznych usług medycznych mieszkańcy korzystają najczęściej w Łomży, Białymstoku. Problemy zdrowotne mieszkańców Gminy nie odbiegają od statystycznie najczęściej występujących problemów zdrowotnych mieszkańców środowiska wiejskiego. Dominują choroby układu krążenia i choroby narządu ruchu.

11. Oświata i edukacja

Do najważniejszych zadań samorządów lokalnych należy dbanie o rozwój edukacji publicznej. W skład infrastruktury oświatowo-edukacyjnej w Gminie Jedwabne wchodzi następujące placówki szkolne:

1. Zespół Szkół Samorządowych w Jedwabnem

2. Szkoła Podstawowa w Nadborach

Ponadto w gminie funkcjonuje Punkt Przedszkolny, który organizacyjnie przyporządkowany jest Zespołowi Szkół Samorządowych w Jedwabnem.

Tabela 5
Stan organizacji w roku szkolnym 2020/2021

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1.	Zespół Szkół Samorządowych w Jedwabnem	17	327
2.	Szkoła Podstawowa w Nadborach	6	50

Do Punktu Przedszkolnego – do jednego oddziału uczęszczało 92 przedszkolaków w wieku 3-5 lat. Do „zerówki” uczęszczało 38 dzieci w wieku 6 lat.

12. Bezpieczeństwo publiczne

Zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Jedwabne realizuje Posterunek Policji. Swoim zasięgiem obejmuje on również sąsiednią gminę tj. Przytuły. Pracuje pięciu policjantów, którzy dysponują dwoma radiowozami.

Ochrona przeciwpożarowa na terenie Gminy Jedwabne zapewniona jest natomiast przez jedną jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej.

13. Kultura

Działalnością kulturalno-oświatową w Gminie Jedwabne zajmuje się Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury, który we współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną wychodzi naprzeciw potrzebom i wymaganiom mieszkańców. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i nauki. Zapewnia mieszkańcom bieżący dostęp do szerokiego spektrum materiałów bibliotecznych i informacyjnych. Wspólnie z Biblioteką Publiczną organizowane są konkursy czytelnicze i rysunkowe. Organizowany jest „Przegląd Pieśni, Kolęd i Pastorałek”, „Festiwalu Pieśni Patriotycznych i Harcerskich”, konkursy plastyczne dzięki czemu prowadzona jest edukacja kulturalna dzieci i młodzieży, rozwijane i kształtowane są zainteresowania artystyczne. Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Jedwabnem współpracuje także z miejscowymi szkołami, które współuczestniczą w organizacji uroczystości dla społeczności lokalnej np. z okazji 11 listopada, 3-go Maja. W okresie letnim Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury jest organizatorem Festynu Dni Jedwabnego.

14. Budżet gminy

Ogólna charakterystyka budżetu i ocena jego wykonania

Budżet Gminy Jedwabne w latach 2017 - 2020 był zrównoważony i w całym okresie charakteryzował się nadwyżką dochodów nad wydatkami. Obrazuje to poniższa tabela:

Tabela 6
Dochody i wydatki w latach 2017-2020

Lata	Dochody	Dynamika 2017 r. = 100	Wydatki	Dynamika 2017 r. = 100
2017	22 146 481,67	100,00 %	22 533 495,81	100,00 %
2018	23 567 741,16	106,42 %	24 437 817,36	108,45 %
2019	28 775 302,27	129,93 %	29 977 984,95	133,04 %
2020	30 065 712,71	135,76 %	26 793 543,41	118,91 %
Razem za 4 lata	104 555 237,81		103 742 841,53	

Analizując poszczególne lata należy zwrócić uwagę na fakt, że w latach 2017 -2020 następował systematyczny wzrost dochodów oraz wydatków. Znaczny przyrost dochodów w 2020 r. związany był z dotacjami inwestycyjnymi w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków z budżetu państwa.

Dochody budżetowe

Dochodami gminy są podatki i opłaty oraz inne dochody własne, a także subwencje i dotacje. Dochody własne charakteryzują się bezpośrednim wpływem władz Gminy na kształtowanie ich wysokości. Władztwo podatkowe - występujące w przypadku podatków lokalnych - polega na uprawnieniu do ustalania stawek tych podatków w ustawowo dopuszczalnych granicach oraz udzielaniu ulg i zwolnień w tych podatkach.

Na podatki pobierane przez urzędy skarbowe przekazywane na rachunek Gminy w ustawowo określonych terminach Gmina nie ma bezpośredniego wpływu. Wpływy podatków uzależnione są od ogólnej sytuacji gospodarczej.

Ważną rolę w budżecie odgrywają także dochody z mienia komunalnego. Wielkość dochodów zależy od przyjętej polityki gospodarowania posiadanym majątkiem. Subwencja ogólna z budżetu państwa, zgodnie z przepisami konstytucji oraz ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, stanowi niezbędny element systemu dochodów gmin. Dotacje budżetowe stanowią formę bezzwrotnej i nieodpłatnej pomocy finansowej udzielonej jednostce w celu popierania określonej działalności polegającej na zaspokajaniu potrzeb publicznych. Dotacje mogą pochodzić z wielu źródeł i mają charakter celowy.

W okresie 2017 - 2020 w poszczególnych latach następował systematyczny wzrost dochodów bieżących przy nieregularności związanej z otrzymywanymi dotacjami. Z zestawienia dochodów wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017 - 2020 wynika, że największy udział w dochodach ma dział 758 - Różne rozliczenia, tj. 35,35 % całości dochodów. Spowodowane jest to faktem, że w tym dziale są ewidencjonowane subwencje z Budżetu Państwa. Drugim pod względem wysokości wpływów jest dział 855 – Rodzina – 29,50 % ogółu dochodów. Wskaźnik procentowy jest znaczny, z uwagi na otrzymywane dotacje na realizację zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego. Trzecim pod względem wysokości wpływów jest dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, w którym ewidencjonowane są dochody podatkowe – 14,58 %.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów w podziale na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej oraz procentowa struktura dochodów zawarte są w tabeli 7.

Tabela 7**Dochody wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017 – 2020.**

Dział	Wyszczególnienie	Wykonanie 2017 r.	Wykonanie 2018 r.	Wykonanie 2019 r.	Wykonanie 2020 r.	Razem dochody w latach 2017 – 2020	Struktura dochodów w latach 2017 – 2020
010	Rolnictwo i łowiectwo	775 177,24	786 295,04	1 123 588,81	4 168 887,77	6 853 948,86	6,56 %
600	Transport i łączność	0,00	486 035,67	2 896 136,70	546 799,93	3 928 972,30	3,76 %
700	Gospodarka mieszkaniowa	108 636,64	143 903,45	68 711,15	119 766,34	441 017,58	0,43 %
750	Administracja publiczna	163 890,92	140 311,11	173 175,08	191 981,96	669 359,07	0,64 %
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 149,00	59 747,51	53 024,60	56 494,60	170 415,71	0,16 %
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5 700,00	21 711,30	193 000,00	39 485,46	259 896,76	0,25 %
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3 515 627,56	3 502 495,43	4 016 388,91	4 211 147,19	15 245 659,09	14,58 %
758	Różne rozliczenia	8 555 696,35	8 944 540,65	9 146 282,59	10 317 220,59	36 963 740,18	35,35 %
801	Oświata i wychowanie	194 323,59	187 957,38	194 353,42	304 683,60	881 317,99	0,84 %
852	Pomoc społeczna	877 029,52	794 937,14	835 665,30	988 600,15	3 496 232,11	3,34 %
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	78 613,82	85 919,31	86 184,00	62 920,23	313 637,36	0,30 %
855	Rodzina	7 402 780,06	7 504 374,64	7 761 981,92	8 173 473,85	30 842 610,47	29,50 %
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	467 856,97	836 897,22	2 226 809,79	849 805,57	4 381 369,55	4,19 %
921		0,00	0,00	0,00	34 445,47	34 445,47	0,03 %
926		0,00	72 615,31	0,00	0,00	72 615,31	0,07 %
	Ogółem	22 146 481,67	23 567 741,16	28 775 302,27	30 065 712,71	104 555 237,81	100,00 %

Biorąc pod uwagę źródła pochodzenia dochodów budżetowych należy stwierdzić, że Gmina Jedwabne ma stosunkowo nieduże dochody własne, gdyż jedynie 15,01 % całości dochodów stanowiły tego rodzaju wpływy jak:

- Dochody z dzierżawy oraz sprzedaży majątku – 0,43 %
- Dochody podatkowe – 14,58 %

Poniższa tabela przedstawia wykonanie poszczególnych rodzajów podatków lokalnych w latach 2017-2020.

Tabela 8

Wykonanie poszczególnych rodzajów podatków lokalnych w latach 2017 – 2020.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017 r.	Wykonanie 2018 r.	Wykonanie 2019 r.	Wykonanie 2020 r.	Razem dochody w latach 2017 – 2020	Struktura dochodów w latach 2017 – 2020
Podatek od nieruchomości	890 717,61	902 742,25	959 690,27	1 126 050,01	3 879 200,14	43,77 %
Podatek rolny	444 047,39	436 475,40	475 803,18	494 909,91	1 851 235,88	20,90 %
Podatek leśny	58 827,83	59 270,66	63 291,22	61 733,71	243 123,42	2,74 %
Podatek od środków transportowych	139 758,57	125 109,28	130 007,98	111 472,12	506 347,95	5,71 %
Odsetki od nieterminowych wpłat podatków	6 688,08	4 618,92	7 738,27	4 327,39	23 372,66	0,26 %
Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi	427 695,44	471 134,33	653 010,80	807 279,24	2 359 119,81	26,62 %
Razem	1 967 734,92	1 999 350,84	2 289 541,72	2 605 772,38	8 862 399,86	100,00 %

Do niepokojących faktów należy zaliczyć bardzo niski i malejący udział w dochodach ogółem wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych, co świadczy o ograniczeniu działalności gospodarczej na terenie gminy przez osoby prawne i o spadku rentowności firm działających na terenie Gminy.

Największy udział w dochodach stanowiły subwencje z Budżetu Państwa oraz dotacje – łącznie w tym:

- subwencje – 34,59 %
- dotacje – 37,91 %

Szczegółowe dane dotyczące struktury dochodów wg źródeł ich pochodzenia są zawarte w tabeli 9.

Tabela 9

Dochody wg źródeł ich pochodzenia w latach 2017 - 2020

Dział	Wyszczególnienie	Wykonanie 2017 r.	Wykonanie 2018 r.	Wykonanie 2019 r.	Wykonanie 2020 r.	Razem dochody w latach 2017-2020	Struktura dochodów w latach 2017 - 2020
1	Dochody ogółem	22 146 481,67	23 567 741,16	28 775 302,27	30 065 712,71	104 555 237,81	100,00 %
1.1	Dochody bieżące	22 095 936,03	22 646 848,31	24 055 057,61	26 270 503,32	95 068 345,27	90,93 %
a)	Dotacje z budżetu państwa na zadania zlecone	8 295 042,54	8 462 114,83	8 984 594,52	9 523 856,87	35 265 608,76	33,73 %

b)	Dotacje z budżetu państwa na zadania własne	1 183 001,81	1 107 645,94	1 074 084,26	1 006 582,32	4 371 314,33	4,18 %
c)	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	0,00	0,00	0,00	416 955,00	416 955,00	0,40 %
d)	Subwencje z Ministerstwa Finansów dla jst	8 290 889,00	8 785 096,00	9 052 702,00	10 040 902,00	36 169 589,00	34,59 %
e)	dotacje z innych źródeł	13 147,12	20 400,00	69 078,39	9 170,00	111 795,51	0,11 %
i)	Dochody z mienia gminy (dochody z najmu i dzierżawy, użytkowania wieczystego)	59 956,34	64 760,67	64 410,25	56 623,60	245 750,86	0,24 %
g)	Podatki i opłaty	2 328 540,37	2 137 533,76	2 661 374,14	2 972 368,51	10 099 816,78	9,66 %
h)	Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych	1 606 575,07	1 696 171,07	1 999 341,25	2 040 978,50	7 343 065,89	7,02 %
i)	Pozostałe dochody	318 783,78	373 126,04	149 473,80	203 066,52	1 044 449,14	1,00 %
1.2	Dochody majątkowe	50 545,64	920 892,85	4 720 243,66	3 795 209,39	9 486 891,54	9,07 %
a)	Dochody z mienia gminy (sprzedaż mienia, wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego)	47 942,90	74 875,02	6 355,70	84 879,29	214 052,91	0,20 %
b)	Dotacja celowe na zakupy inwestycyjne	0,00	0,00	186 279,97	0,00	186 279,97	0,18 %
c)	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich	2 602,74	846 017,83	1 790 740,76	0,00	2 639 361,33	2,52 %
d)	Środki od pozostałych jsfp	0,00	0,00	150 000,00	25 830,00	175 830,00	0,17 %
e)	Środki z państwowych funduszy celowych	0,00	0,00	2 586 867,23	3 542 500,10	6 129 367,33	5,86%
f)	Pozostałe dochody majątkowe	0,00	0,00	0,00	142 000,00	142 000,00	0,14 %

Wydatki budżetowe

Wydatki budżetu gminy stanowią pochodną dochodów, a ich forma odzwierciedla sposób

realizacji zadań. Określone ustawami zadania realizowano za pośrednictwem Urzędu Miejskiego, gminnych jednostek organizacyjnych, a także poprzez inne podmioty nie zaliczone do sektora finansów publicznych i jednocześnie nie działające w celu osiągnięcia zysku.

Wydatki budżetowe w latach 2017 - 2020 były skorelowane z dochodami, chociaż w omawianym okresie gmina korzystała z kredytów. Struktura i wysokość wydatków w podziale na działy klasyfikacji budżetowej kształtowały się, jak w tabeli 10.

Tabela 10
Wydatki wg działów klasyfikacji budżetowej w latach 2017 - 2020

Dział	Wyszczególnienie	Wykonanie 2017 r.	Wykonanie 2018 r.	Wykonanie 2019 r.	Wykonanie 2020 r.	Razem wydatki w latach 2017-2020	Struktura wydatków w w latach 2017-2020
010	Rolnictwo i łowiectwo	792 702,58	819 089,13	1 340 376,82	1 313 386,25	4 265 554,78	4,11 %
600	Transport i łączność	1 159 111,20	2 284 425,64	4 728 631,10	1 623 742,67	9 795 910,61	9,44 %
700	Gospodarka mieszkaniowa	276 821,35	206 516,04	132 753,98	204 898,37	820 989,74	0,79 %
710	Działalność usługowa	18 610,00	13 596,14	25 502,00	25 519,91	83 228,05	0,08%
750	Administracja publiczna	2 353 066,11	2 226 086,40	2 534 067,65	2 553 308,82	9 666 528,98	9,32 %
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 149,00	59 747,51	53 024,60	56 494,60	170 415,71	0,16 %
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	120 696,93	198 460,47	568 065,07	217 979,30	1 105 201,77	1,07 %
757	Obsługa długu publicznego	67 501,01	75 665,24	98 095,04	67 948,70	309 209,99	0,30 %
758	Różne rozliczenia	14 655,45	0,00	0,00	0,00	14 655,45	0,02 %
801	Oświata i wychowanie	6 296 641,15	6 689 648,76	7 271 815,45	7 558 674,94	27 816 780,30	26,81 %
851	Ochrona zdrowia	71 449,47	63 615,37	89 038,88	75 727,00	299 830,72	0,29 %
852	Pomoc społeczna	1 408 399,50	1 365 797,07	1 461 401,12	1 760 240,28	5 995 837,97	5,78 %
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	98 228,19	95 465,90	95 609,96	78 650,29	367 954,34	0,35 %
855	Rodzina	7 453 366,42	7 510 970,40	7 807 452,61	8 207 189,53	30 978 978,96	29,86 %

900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 872 014,96	2 255 467,56	3 173 089,01	1 992 365,44	9 292 936,97	8,96 %
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	515 272,49	487 035,93	593 061,66	793 250,16	2 388 620,24	2,30 %
926	Kultura fizyczna i sport	13 810,00	86 229,80	6 000,00	263 167,15	369 206,95	0,36 %
	Ogółem	22 533 495,81	24 437 817,36	29 977 984,95	26 793 543,41	103 741 841,53	100,00 %

Największa część środków finansowych była przeznaczana na rodzinę – 29,86 % oraz oświatę – 26,81 % wszystkich wydatków. Duży udział w wydatkach stanowią także wydatki na transport i łączność - 9,44 % oraz na administrację – 9,32 %. Strukturę wydatków budżetowych w latach 2017 - 2020 przedstawia tabela 11.

Tabela 11
Wydatki budżetowe wg źródeł w latach 2017 - 2020

Wyszczególnienie	Wykonanie 2017 r.	Wykonanie 2018 r.	Wykonanie 2019 r.	Wykonanie 2020 r.	Razem wydatki w latach 2017 - 2020	Struktura wydatków w latach 2017 - 2020
Wydatki ogółem, w tym:	22 533 495,81	24 437 817,36	29 977 984,95	26 793 543,41	103 742 841,53	100,00 %
1. Wydatki bieżące, w tym:	21 686 728,40	21 489 428,52	23 569 400,12	24 709 603,23	91 455 160,27	88,16 %
a) wynagrodzenia i składki od nich naliczane:	6 985 570,37	7 241 971,24	8 045 777,23	8 309 511,26	30 582 830,10	29,48%
b) wydatki na dotacje na zadania bieżące	1 030 842,53	655 305,00	907 766,84	747 285,40	3 341 199,77	3,22 %
c) wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	25 577,38	0,00	0,00	599 416,81	624 994,19	0,60 %
d) wydatki na obsługę długu	67 501,01	75 665,24	98 095,04	67 948,70	309 209,99	0,30 %
e) pozostałe wydatki	13 577 237,11	13 516 487,04	14 517 761,01	14 985 441,06	56 596 926,22	54,56 %
2. Wydatki majątkowe	846 767,41	2 948 388,84	6 408 584,83	2 083 940,18	12 287 681,26	11,84 %
a) wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym::	322 967,41	2 698 388,84	6 158 584,83	1 833 940,18	11 013 881,26	10,62 %
- wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	125 985,00	943 346,20	1 410 209,52	263 167,15	2 742 707,87	2,64 %
b) wydatki na zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego	523 800,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00	1 273 800,00	1,22 %

Możliwości finansowania rozwoju z budżetu gminy

Gmina Jedwabne z uwagi na dobrą bieżącą sytuację finansową posiada zdolność kredytową, co daje możliwość inwestowania w jej rozwój. W najbliższych latach przewiduje się

zwiększenie nakładów inwestycyjnych.

Źródłem finansowania inwestycji będą przede wszystkim:

- przewidywane oszczędności związane z optymalizacją wydatków budżetowych,
- zwiększona ściągalność zaległości podatkowych,
- pozyskane środki z Funduszy celowych
- wykorzystanie zdolności kredytowych gminy oraz korzystanie z Funduszy Unijnych.

Priorytetem gminy jest angażowanie jak największych środków na inwestycje oraz aplikowanie o środki UE, szczególnie w kontekście nowej perspektywy unijnej. Jako samorząd musimy jednak zadbać o prawidłową realizację zadań wynikających z ustawy o samorządzie terytorialnym. Kluczem do rozwoju naszej Gminy jest racjonalne rozporządzanie środkami publicznymi oraz konsekwentne trzymanie się własnej polityki finansowej.

III. ANALIZA STRATEGICZNA

1. SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (*ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*). Jest to analiza kompleksowa określająca mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu na rozwój badanego obiektu. W omawianej analizie wyróżnia się etapy:

- identyfikację i analizę mocnych i słabych stron,
- identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

Pierwszym elementem analizy SWOT jest ocena zasobów gminy, która pozwala na identyfikację jej mocnych i słabych stron. Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie zasobów charakterystycznych dla gminy. Poznanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Późniejsza ich konfrontacja z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia strategii rozwoju.

Klasyfikację czynników uwzględnianych w analizie SWOT przedstawia poniższy rysunek.

Zewnętrzne	szanse	zagrożenia
Wewnętrzne	mocne strony	słabe strony
	pozytywne	negatywne

Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie kierunków rozwoju i strategii jednostki terytorialnej.

W wyniku analizy strategicznej przeprowadzonej metodą SWOT otrzymano następujące rezultaty:

ANALIZA OTOCZENIA WEWNĘTRZNEGO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Dostępność komunikacyjna do drogi wojewódzkiej nr 668 oraz dróg powiatowych, – Położenie gminy na terenach atrakcyjnych turystycznie (kompleksy	<ul style="list-style-type: none"> – Braki infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi) – Słaba baza turystyczna (usługi, infrastruktura, brak odpowiedniej bazy gastronomicznej i noclegowej)

leśne, rzeki), – Biebrzański Park Narodowy (flora, fauna), – Walory turystyczne (lasy), – Dobrze rozwinięte rolnictwo (produkcja mleka), – Zintegrowane społeczeństwo, – Czyste środowisko, – Stan bezpieczeństwa publicznego, – Rekreacja (wędkarstwo), – Telefonizacja, sieci energetyczne, – Zasoby mineralne (kruszywo).	– Struktura wiekowa ludności – Brak przemysłu – Mała liczba miejsc pracy – Stan bazy oświatowej – Brak planu zagospodarowania przestrzennego – Brak funduszy na inwestycje – Sztywna struktura budżetu – Stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych – Niewystarczająca ilość mieszkań komunalnych i socjalnych; – Brak sieci gazowej; – Zagospodarowanie czasu wolnego; – Niska aktywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków na działania ze źródeł zewnętrznych; – Niewystarczająca oferta pomocy społecznej (brak dziennego środowiskowego domu pomocy dla osób niepełnosprawnych i starszych); – Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu;
---	--

ANALIZA OTOCZENIA ZEWNĘTRZNEGO	
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Środki zewnętrzne (m. in. dostępność funduszy europejskich na rozwój obszarów wiejskich); – Korzystna polityka rolna; – Współpraca z innymi gminami (w zakresie budowy i utrzymania dróg, rozwoju gospodarczego); – Rozwój przedsiębiorczości lokalnej; – Rozwój gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka; – Modernizacja gospodarstw rolnych poprzez aktywne wykorzystanie środków unijnych; – Rozwój odnawialnych źródeł energii; – Poprawa działań samorządu w zakresie aktywizacji gospodarczej; – Rozwój edukacji.	– Trudności (warunki/zabezpieczenia) z pozyskaniem środków; – Brak perspektyw dla młodzieży (odpływ młodych, wykształconych mieszkańców); – Rozrost administracji (wzrost nakładów bez efektów); – Niespójność przepisów (jakość prawa); – Ograniczenia produkcyjne (limity, normy jakościowe); – Malejąca liczba mieszkańców gminy; – Zmiany w strukturze ludności gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym; – Emigracja młodych i wykształconych osób; – Rosnący odsetek mieszkańców gminy, którzy długotrwale pozostają

	bez pracy; – Silna konkurencja pozyskaniu środków finansowych na ochronę środowiska ze źródeł OZE; – Brak środków umożliwiających rozbudowę infrastruktury turystycznej i promocję walorów turystycznych Gminy.
--	---

2. Kluczowe problemy

U podstaw sformułowania strategii rozwoju gminy Jedwabne leży diagnoza strategiczna sporządzona przy udziale partnerów lokalnych. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na analizę stanu istniejącego w kategoriach mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, czyli w formie tzw. analizy SWOT. Wnioski, wysnute na podstawie diagnozy, można ująć w spójne zagadnienia dotyczące warunków sprzyjających i czynników ograniczających rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Na podstawie profilu oraz analizy strategicznej, za kluczowe problemy rozwoju gminy zostały uznane:

1. Stan infrastruktury technicznej i teleinformatycznej.
2. Otoczenie rolnictwa (rozumiane jako instytucje otoczenia rolnictwa np. doradcze oraz instytucje kapitałowe).
3. Słabo rozwinięte przetwórstwo.
4. Bezrobocie.
5. Słaba aktywność jednostek gminnych i organizacji społecznych w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców (m.in. zagospodarowania wolnego czasu).

IV. WIZJA I MISJA GMINY

1. Wizja

Wizja gminy - obraz przyszłego stanu gminy, będący wyobrażeniem pożądanego przyszłości. Wizja zawiera syntetyczny opis dążeń i aspiracji społeczności lokalnej, opracowany przy współudziale mieszkańców oraz ich reprezentantów.

Gmina Jedwabne dysponująca dobrze rozwiniętą gospodarką opartą na efektywnej i wyspecjalizowanej produkcji rolnej, usługach i turystyce z rozwiniętą infrastrukturą techniczną. Otwarta na nowe technologie proekologiczne oraz wszechstronny zrównoważony rozwój.

2. Misja

Misja gminy - opisuje jej mandat do realizacji wizji rozwoju oraz nadrzędne wartości (zasady), jakimi gmina będzie się kierować podejmując działania na rzecz realizacji wizji. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Gmina Jedwabne dążąca do zwiększenia atrakcyjności gospodarczej, społecznej oraz poprawy poziomu życia mieszkańców, jak również wspieranie zrównoważonego rozwoju w oparciu o posiadane zasoby przyrodniczo – krajobrazowe, społeczne, kulturowe, gospodarcze oraz aktywność mieszkańców.

V. CELE STRATEGICZNE

- Cel strategiczny nr 1 Poprawa infrastruktury technicznej

- 1.1 Cel szczegółowy Poprawa infrastruktury komunikacyjnej
- 1.2 Cel szczegółowy Rozbudowa sieci wodociągowej
- 1.3 Cel szczegółowy Rozbudowa systemu kanalizacyjnego
- 1.4 Cel szczegółowy Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii
- 1.5 Cel szczegółowy Modernizacja oświetlenia ulicznego
- 1.6 Cel szczegółowy Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego

- Cel strategiczny nr 2 Wspieranie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej

- 2.1 Cel szczegółowy Wspieranie rozwoju produkcji rolnej
- 2.2 Cel szczegółowy Rozwój gospodarstw ekologicznych
- 2.3 Cel szczegółowy Wspieranie nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju podmiotów gospodarczych
- 2.4 Cel szczegółowy Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej

- Cel strategiczny nr 3 Tworzenie warunków dla rozwoju dla turystyki i kultury

- 3.1 Cel szczegółowy Wspieranie rozwoju bazy dla potrzeb turystyki i agroturystyki
- 3.2 Cel szczegółowy Wykorzystanie i ochrona zabytkowych obiektów wraz z ich otoczeniem

- Cel strategiczny nr 4 Poprawa infrastruktury społecznej i zagospodarowanie czasu wolnego

- 4.1 Cel szczegółowy Reorganizacja sieci szkół
- 4.2 Cel szczegółowy Zagospodarowanie istniejącej bazy oświatowo – kulturalno – sportowej
- 4.3 Cel szczegółowy Promocja gminy

- Cel strategiczny nr 5 „Plan zagrożenia ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły” oraz „Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy”

- 5.1 Cel szczegółowy Przeciwdziałanie zagrożenia ryzykiem powodziowym
- 5.2 Cel szczegółowy Przeciwdziałanie skutkom suszy

CEL STRATEGICZNY NR 1

POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej stanowi niewątpliwie jedną z słabych stron gminy. Rozwój infrastruktury - szczególnie w zakresie rozbudowy i poprawy jakości sieci drogowej oraz wodno-kanalizacyjnej - w dłuższym okresie czasu decydował będzie o możliwościach rozwojowych gminy oraz jakości życia mieszkańców. Koszty budowy infrastruktury liniowej znacznie przewyższają możliwości finansowe gminy powodując konieczność wykorzystania montażu finansowego łączącego środki własne z zewnętrznymi źródłami finansowania, spośród których niewątpliwie dominującą rolę odgrywać będą środki Unii Europejskiej.

Dostrzeganą potrzebą jest także racjonalizacja wydatków na utrzymanie i eksploatację urządzeń i budynków użyteczności publicznej. W celu długofalowego obniżenia ponoszonych nakładów dostrzega się potrzebę termoizolacji budynków, stosowania odnawialnych bądź energooszczędnych metod ogrzewania, czy wreszcie sukcesywna wymiana wyeksploatowanych urządzeń użyteczności publicznej na nowoczesne, energooszczędne i nisko awaryjne rozwiązania. Realizacji tych zamierzeń służyć będą poniższe cele szczegółowe.

Cel szczegółowy	Przykładowe zadania
Cel szczegółowy nr 1.1 Poprawa infrastruktury komunikacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie programu poprawy jakości dróg; – Budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych; – Budowa, modernizacja i przebudowa chodników, poboczy, ścieżek rowerowych; – budowa , modernizacja i przebudowa miejsc parkingowych szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej, turystycznej; – poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym usprawnienie systemu zarządzania drogami (bieżące utrzymanie); – współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie budowy i eksploatacji dróg; – rozwój infrastruktury i technologii informacyjno-komunikacyjnych;
Cel szczegółowy nr 1.2 Rozbudowa sieci wodociągowej	<ul style="list-style-type: none"> – aktualizacja koncepcji rozbudowy sieci wodociągowej; – budowa priorytetowych odcinków wodociągu;
Cel szczegółowy nr 1.3	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie programu gospodarki ściekowej; – modernizacja istniejącej oczyszczalni

Rozbudowa systemu kanalizacyjnego	<p>ścieków w Jedwabnem;</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków; – budowa kanalizacji ściekowych i deszczowych na terenie Gminy Jedwabne; – budowa oczyszczalni lub kanalizacji zbiorczej w pasie nadbiebrzańskim (w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego);
<p>Cel szczegółowy nr 1.4</p> <p>Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ocieplenie budynków; – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów zamieszkania zbiorowego; – zastąpienie kotłowni węglowych na ekologiczne (np. geotermalne, pompy ciepłe itp.); – wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez montaż paneli fotowoltaicznych oraz instalacji solarnych; – wdrażanie programu ograniczania niskiej emisji;
<p>Cel szczegółowy nr 1.5</p> <p>Modernizacja oświetlenia ulicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zastąpienie istniejących urządzeń urządzeniami energooszczędnymi;
<p>Cel szczegółowy nr 1.6</p> <p>Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie warunków do budowy i rozbudowy sieci informatycznych; – zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej, podniesienie jakości usług publicznych;

CEL STRATEGICZNY NR 2

WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Jedwabne jest gminą typowo rolniczą, w której dochody z tej działalności stanowią i stanowić będą istotne źródło utrzymania mieszkańców. Stąd też niezwykle istotne stają się optymalizowanie - w ramach istniejących możliwości — warunków w jakich funkcjonują lokalni rolnicy. Działania z tego zakresu powinny koncentrować się na tworzeniu warunków dla wspierania produkcji i przetwórstwa rolnego (głównie owocowo-warzywnego) oraz

poprawie dostępności usług oferowanych przez instytucje otoczenia rolnictwa. Szczególny nacisk powinien zostać skierowany na edukację i pomoc techniczną w zakresie możliwie pełnego i efektywnego wykorzystania przez rolników możliwości oferowanych przez programy i fundusze Unii Europejskiej. Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż brak kompleksowej pomocy np. w zakresie procedur, technik wypełniania wniosków, dokumentowania i rozliczania projektów finansowanych ze środków unijnych ograniczy poziom wykorzystania pojawiających się możliwości, restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw. Kolejną barierą będą niewątpliwie trudności w pozyskaniu zabezpieczenia przez indywidualne gospodarstwa środków na finansowanie inwestycji - mając na uwadze nawet bardzo ograniczone możliwości samorządu w tym zakresie, władze lokalne nie powinny pozostać bierne. Potencjalnymi obszarami aktywności w tym zakresie mogą być działania zmierzające do rozwoju instytucji otoczenia rolnictwa czy też pozyskiwanie i upowszechnianie informacji o możliwościach kredytowania inwestycji.

Cel szczegółowy	Przykładowe zadania
<p>Cel szczegółowy nr 2.1</p> <p>Wspieranie rozwoju produkcji rolnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie bezpłatnych specjalistycznych szkoleń dla rolników; – promowanie stosowania nowych technik w produkcji rolniczej; – tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytków rolnych; – promowanie ekologicznej produkcji rolniczej; – zaoferowanie doradztwa oraz pomocy dla rolników aplikujących o środki z programów ukierunkowanym na obszary wiejskie; – wspieranie grup producenckich; – podwyższanie konkurencyjności lokalnego sektora rolnego poprzez koncentrację produkcji rolniczej, scalanie i wymianę gruntów oraz popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych; – wsparcie samoorganizowania się rolników dla ochrony i reprezentacji ich interesów zawodowych;
<p>Cel szczegółowy nr 2.2.</p> <p>Rozwój gospodarstw ekologicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – szkolenia pozwalające na zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej; – zaoferowanie doradztwa oraz pomocy dla rolników decydujących się prowadzić gospodarstwa ekologiczne; – promowanie stosowania ekologicznych technik w produkcji

	rolnej;
<p>Cel szczegółowy nr 2.3</p> <p>Wspieranie nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju podmiotów gospodarczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – bezpłatne doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej; – stworzenie bazy informacji gospodarczych dla przedsiębiorców; – doradztwo dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej; – ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców; – współpraca z organizacjami wspierającymi podmioty gospodarcze; – identyfikacja oczekiwań lokalnych przedsiębiorców oraz preferowanych przez nich zawodów; – informowanie przedsiębiorców o możliwości refundowania kosztów stworzenia nowych miejsc pracy; – pozyskiwanie nowych terenów pod inwestycje poprzez wykup, scalanie lub zamianę gruntów; – przygotowanie terenów pod inwestycje; – promocja oferty inwestycyjnej gminy;
<p>Cel szczegółowy nr 2.4</p> <p>Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kampania informacyjna wśród rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej; – szkolenia dla rolników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa; – szkolenia pozwalające na zdobycie umiejętności i kwalifikacji związanych z wyborem nowego zawodu; – bezpłatne doradztwo prawne w gminie; – promocja produktu lokalnego.

CEL STRATEGICZNY NR 3

TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU TURYSTYKI I KULTURY

Rozwój działalności turystycznej, szczególnie w oparciu o rozwój agroturystyki może stanowić ważny czynnik przyczyniający się do zwiększenia dochodów ludności gminy. Istniejące na obszarze gminy indywidualne gospodarstwa rolne powinny stanowić potencjał dla zaistnienia w gminie tej formy działalności pozarolniczej. Jednakże warunkiem koniecznym dla rozwoju turystyki jest zarówno rozwój infrastruktury i bazy turystycznej oraz zdefiniowanie, stworzenie i promocja produktu turystycznego gminy, spójnego i komplementarnego wobec ofert okolicznych jednostek. Rolą władz lokalnych, oprócz działań koncepcyjnych, będzie zarówno tworzenie sprzyjających warunków dla planowanych inwestycji turystycznych jak i działania na rzecz pozyskania takich inwestycji. Nie bez znaczenia będą także działania o charakterze szkoleniowym i informacyjnym dla osób zainteresowanych działalnością agroturystyczną. Istotne znaczenie dla zachęcenia do przyjazdu i dłuższego pobytu na terenie gminy będą miały działania nakierowane na poprawę wizerunku (estetyzacja) miejscowości oraz działania promocyjne.

Cel szczegółowy	Przykładowe zadania
Cel szczegółowy nr 3.1. Wspieranie rozwoju bazy dla potrzeb turystyki i agroturystyki	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie programu rozwoju infrastruktury turystycznej; – wprowadzenie zachęt na rzecz rozwoju bazy gastronomicznej i noclegowej; – wykorzystanie nieużytkowanych zagród wiejskich i działek we wsiach o atrakcyjnym położeniu do celów letniskowych; – zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego oraz dalsze zalesienia gruntów o niskiej klasie; – udostępnienie i częściowe przystosowywanie lasów dla potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych; – organizacja szkoleń dla osób pragnących rozpocząć działalność agroturystyczną; – promocja walorów turystycznych gminy; – tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki; – tworzenie nowych szlaków turystycznych (w tym również wyznaczenie ścieżek pieszych i rowerowych dla potrzeb osób preferujących zdrowy tryb życia); – estetyzacja miasta i sołectw w gminie; – wspieranie rozwoju branży usługowej działającej na rzecz turystów i mieszkańców gminy; – opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków;
Cel szczegółowy nr 3.2 Wykorzystywanie i ochrona zabytkowych obiektów wraz z ich	<ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie obiektów i terenów; – pozyskiwanie środków na zabezpieczenie i renowację zabytkowych obiektów wraz z ich

CEL STRATEGICZNY NR 4**POPRAWA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ
I ZAGOSPODAROWANIE CZASU WOLNEGO**

Istotnym zagadnieniem - wskazywanym jako słaba strona gminy - jest kwestia zagospodarowania czasu wolnego. Gmina dysponuje infrastrukturą która może służyć organizacji imprez zarówno dla młodzieży jak i osób starszych. Celowe wydaje się natomiast opracowanie programu działania w tym zakresie, kalendarza i organizacja imprez. Ich właściwe wyprofilowanie może ponadto stać się uzupełnieniem oferty turystycznej gminy. Istotnym problemem gminy jest racjonalizacja i dostosowanie do obecnych potrzeb sieci szkół. Działanie to - aczkolwiek budzące często duże kontrowersje w przypadku likwidacji czy scalania placówek oświatowych - jest uzasadnione ekonomicznie, a w dłuższej perspektywie służyć będzie podniesieniu poziomu kształcenia w pozostałych placówkach.

Cel szczegółowy	Przykładowe zadania
Cel szczegółowy nr 4.1 Reorganizacja sieci szkół	<ul style="list-style-type: none"> – reorganizacja dowozu uczniów; – reorganizacja sieci szkół na terenie gminy Jedwabne; – modernizacja i rozwój infrastruktury szkolnej służącej edukacji, wyposażenie placówek edukacyjnych; – racjonalizacja systemu dowozu dzieci i młodzieży; – wzrost liczby miejsc w punktach przedszkolnych;
Cel szczegółowy nr 4.2 Zagospodarowanie istniejącej bazy oświatowo-kulturalno-sportowej	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystanie istniejącej hali sportowej w Jedwabnem dla organizacji imprez sportowych pozaszkolnych i imprez międzyszkolnych; – opracowanie planu działania Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i świetlic wiejskich; – kształtowanie oferty kulturalnej i rozrywkowej - promocja oraz dostępność do potrzeb różnych grup społecznych; – kształtowanie oferty dla seniorów - w szczególności aktywności społecznej seniorów, utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów; – integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem; – zwiększenie aktywności mieszkańców w życiu społecznym i gospodarczym gminy;

	<ul style="list-style-type: none"> – wzmocnienie tożsamości lokalnej (konkursy, spotkania, warsztaty, przeglądy, plenery malarskie); – współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji miasta i gminy;
<p>Cel szczegółowy nr 4.3</p> <p>Promocja gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – promocja walorów turystycznych gminy (np. wydanie folderów i innych materiałów promocyjnych); – stworzenie kalendarza imprez cyklicznych; – rozwój handlu i usług towarzyszących turystyce; – organizacja punktów informacyjnych (tablice informacyjne); – organizacja konkursów wiedzy o regionie i Gminie Jedwabne.

CEL STRATEGICZNY NR 5
„PLAN ZAGROŻENIA RYZYKIEM POWODZIOWYM DLA OBSZARU
DORZECZA WISŁY” ORAZ „PLAN PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SUSZY”

Cel szczegółowy	Przykładowe zadania
<p>Cel szczegółowy nr 5.1</p> <p>Przeciwdziałanie zagrożenia ryzykiem powodziowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> – analiza skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i rekomendacja zmian; – wdrożenie systemu monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytków rolnych; – analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych;
<p>Cel szczegółowy nr 5.2</p> <p>Przeciwdziałanie skutkom suszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych; – retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych; – Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji.

VI. ZADANIA I PROGRAMY INWESTYCYJNE

Planowane zadania polegać będą na:

- Wdrażaniu elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego.
- Przebudowa kompleksu sportowego przy Zespole Szkół Samorządowych w Jedwabnem.

- Budowie sieci wodociągowej na terenie Gminy Jedwabne - dokumentacja + wykonanie.
- Budowie, modernizacji i przebudowie miejsc parkingowych szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej, turystycznej.
- Budowie sieci kanalizacyjnej w Jedwabnem.
- Modernizacji oczyszczalni ścieków w Jedwabnem.
- Budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Jedwabne.
- Modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami w PSZOK wraz z zakupem nowych pojazdów do zbiórki odpadów i oprogramowaniem do gospodarki odpadami.
- Przebudowie dróg gminnych w miejscowościach: Jedwabne, Chyliny, Bronaki-Pietrasze, Kaimy, Korytki, Grądy Małe, Grądy Wielkie, Szostaki, Mocarze, Rostki, Bronaki-Olki, Janczewko, Chrostowo-Witynie, Pieńki Borowe, Biczki, Biodry – Biodry Kolonia, Konopki Chude, Burzyn (ul. Nowa i Biebrzańska), Kotówek, Stare Kotowo, Kucze Małe, Orlikowo, Orlikowo – Pawełki, Makowskie, Witynie, Koniecki, Orlikowo Małe, Bartki, Rostki.
- Przebudowie dróg dojazdowych do pól na terenie gminy Jedwabne.
- Termomodernizacji budynków użyteczności publicznej w Jedwabnem.
- Remoncie i termomodernizacji mieszkań komunalnych w Jedwabnem.
- Rozbudowie i modernizacji oświetlenia ulicznego na terenie gminy Jedwabne.
- Montażu kolektorów słonecznych wśród mieszkańców gminy.
- Montażu ogniw fotowoltaicznych wśród mieszkańców gminy.
- Wymianie źródeł ogrzewania u mieszkańców gminy.
- Remoncie budynku M-GOK oraz wyposażenie w nowoczesny sprzęt.
- Modernizacji i remoncie budynku szkoły oraz wyposażenie w nowoczesny sprzęt.
- Remoncie, przebudowie, termomodernizacji i wyposażeniu świetlic wiejskich w miejscowościach na terenie gminy.
- Remoncie, przebudowie, termomodernizacji i wyposażeniu remiz strażackich na terenie gminy.
- Zakupie nowych ekologicznych autobusów szkolnych.
- Zakupie nowego wozu strażackiego.
- Zagospodarowaniu terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w miejscowości Jedwabne.
- Rewitalizacji Parku przy Pl. Jana Pawła II i Parku przy ul. Pięknej oraz budynków mieszkalnych w Jedwabnem.
- Budowa skateparku w Jedwabnem.
- Budowa targowicy miejskiej w Jedwabnem.
- Wytyczenie nowych szlaków turystycznych nad Biebrzą.

L.p.	Nazwa zadania	Jednostka organizacyjna realizująca program zadanie	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe	Źródła finansowania
1.	Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Jedwabne - dokumentacja + wykonanie	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE/ środki programów rządowych
2.	Przebudowa kompleksu sportowego przy Zespole Szkół	Gmina Jedwabne	2022-2023	3 400 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego

	Samorządowych w Jedwabnem				
3.	Budowa sieci kanalizacyjnej w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021-2030	1 500 000	Budżet gminy/ środki UE/programów rządowych
4.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Jedwabnem : 1 .Remont i modernizacja oczyszczalni ścieków w Jedwabnem, 2.Zakup sprzętu do udrażniania i czyszczenia kanalizacji.	Gmina Jedwabne	2021-2030	4 000 000	Budżet gminy/ środki programów rządowych
5.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
6.	Modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami w PSZOK wraz z zakupem nowych pojazdów do zbiórki odpadów i oprogramowaniem do gospodarki odpadami	Gmina Jedwabne	2021-2022	4 400 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego
7.	Budowie, modernizacji i przebudowie miejsc parkingowych szczególnie przy obiektach użyteczności publicznej, turystycznej.	Gmina Jedwabne	2021-2030	800 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego
8.	Przebudowa drogi w miejscowości Chyliny	Gmina Jedwabne	2021-2022	300 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego
9.	Przebudowa drogi w miejscowości Bronaki-Pietrasze	Gmina Jedwabne	2021-2022	550 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego
10.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Rostki	Gmina Jedwabne	2021-2022	270 000	Budżet gminy/ środki UE
11.	Przebudowa drogi gminnej w Jedwabnem ul. Szkolna	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
12.	Przebudowa drogi gminnej relacji Biodry - Biodry Kolonia	Gmina Jedwabne	2024-2025	1 000 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego
13.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Konopki Chude	Gmina Jedwabne	2022-2023	300 000	Budżet gminy/ środki programu rządowego
14.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Burzyn - ul. Nowa	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
15.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Burzyn-	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego

	ul. Biebrzańska				
16.	Przebudowa drogi w miejscowości Kaimy	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
17.	Przebudowa drogi w miejscowości Korytki	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
18.	Przebudowa i rozbudowa drogi w miejscowości Grądy Małe	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
19.	Przebudowa drogi w miejscowości Grądy Wielkie	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
20.	Przebudowa drogi w miejscowości Biodry	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
21.	Przebudowa drogi w miejscowości Szostaki	Gmina Jedwabne	2021-2023	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
22.	Przebudowa drogi w miejscowości Mocarze	Gmina Jedwabne	2023-2024	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
23.	Przebudowa drogi w miejscowości Bronaki-Olki	Gmina Jedwabne	2023-2024	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
24.	Przebudowa drogi w miejscowości Janczewko	Gmina Jedwabne	2023-2024	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
25.	Przebudowa drogi relacji Chrostowo - Witynie	Gmina Jedwabne	2023-2024	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
26.	Przebudowa drogi w miejscowości Pieńki Borowe	Gmina Jedwabne	2023-2024	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
27.	Przebudowa drogi w miejscowości Kotówek	Gmina Jedwabne	2024-2025	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
28.	Przebudowa drogi w miejscowości Stare Kotowo	Gmina Jedwabne	2024-2025	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
29.	Przebudowa drogi w miejscowości Kucze Małe	Gmina Jedwabne	2024-2025	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
30.	Przebudowa drogi w miejscowości Orlikowo	Gmina Jedwabne	2024-2025	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
31.	Przebudowa drogi relacji Orlikowo – Pawełki	Gmina Jedwabne	2025-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
32.	Przebudowa drogi w miejscowości Biczki	Gmina Jedwabne	2025-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
33.	Przebudowa drogi w miejscowości Makowskie	Gmina Jedwabne	2021-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
34.	Przebudowa drogi w miejscowości Witynie	Gmina Jedwabne	2025-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego

35.	Przebudowa drogi w miejscowości Koniecki	Gmina Jedwabne	2025-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
36.	Przebudowa drogi w miejscowości Orlikowo Małe	Gmina Jedwabne	2025-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
37.	Przebudowa drogi w miejscowości Bartki	Gmina Jedwabne	2025-2026	brak danych	Budżet gminy/ środki programu rządowego
38.	Przebudowa dróg dojazdowych do pól na terenie gminy Jedwabne	Gmina Jedwabne	2021-2030	300 000	Budżet gminy/ środki UE
39.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
40.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021 -2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
41.	Remont i termomodernizacja mieszkań komunalnych w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
42.	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	2 000 000	Budżet gminy/ środki UE
43.	Montaż kolektorów słonecznych wśród mieszkańców gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	600 000	Budżet gminy/ środki UE /wkład własny mieszkańców
44.	Montaż ogniw fotowoltaicznych wśród mieszkańców gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	600 000	Budżet gminy/ środki UE / wkład własny mieszkańców
45.	Wymiana źródeł ogrzewania u mieszkańców gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	200 000	Budżet gminy/ środki UE /wkład własny mieszkańców
46.	Remont budynku M-GOK oraz wyposażenie w nowoczesny sprzęt	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
47.	Modernizacji i remoncie budynku szkoły oraz wyposażenie w nowoczesny sprzęt	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
48.	Remont, przebudowa, termomodernizacja i wyposażeniu świetlic wiejskich w miejscowościach na terenie gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	400 000	Budżet gminy/ środki UE
49.	Remont, przebudowa, termomodernizacja i wyposażeniu remiz strażackich na terenie gminy	Gmina Jedwabne	2021-2030	400 000	Budżet gminy/ środki UE
50.	Zakup nowych ekologicznych	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE

	autobusów szkolnych				
51.	Zakup nowego wozu strażackiego	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
52.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w miejscowości Jedwabne	Gmina Jedwabne	2021-2030	200 000	Budżet gminy/ środki UE
53.	Rewitalizacja Parku przy Pl. Jana Pawła II i Parku przy ul. Pięknej oraz budynków mieszkalnych w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
54.	Przebudowa i rozbudowa targowicy miejskiej w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE
55.	Budowa skateparku w Jedwabnem	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE/ środki programu rządowego
56.	Wytczenie nowych szlaków turystycznych nad Biebrzą	Gmina Jedwabne	2021-2030	brak danych	Budżet gminy/ środki UE

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PLANOWYCH INWESTYCJI

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w strategii są środki pochodzące z budżetu gminy Jedwabne. Jednakże z uwagi na wytyczone cele oraz możliwość pozyskania środków z innych źródeł gmina Jedwabne będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z zewnętrznych środków finansowych.

Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- z budżetu państwa,
- z programów pomocowych Unii Europejskiej (Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027),
- z programów Rządu RP,
- z instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych,
- z polskich fundacji i organizacji,
- z rządowych programów wspierających integrację europejską,
- od inwestorów lokalnych, krajowych i zagranicznych,
- z wkładu prywatnego,
- z innych źródeł.
-

VIII. MONITORING I WSKAŹNIKI MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY

Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne zostanie zatwierdzona i przyjęta do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w Jedwabnem. Odpowiedzialność za wdrożenie Strategii spoczywa na samorządzie Gminy Jedwabne oraz innych jednostkach odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań. Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, samorząd, a w jego imieniu rada, odpowiada za inicjowanie, formułowanie i realizację polityki rozwoju, a więc zaprogramowanie i realizację celów na poziomie gminy oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w gminie na rzecz jej rozwoju. Rada określi główne kierunki polityki rozwoju na poziomie gminy poprzez uchwalenie strategii rozwoju,

programów sektorowych itp. Rada odpowiedzialna jest za działania związane z wdrażaniem Strategii Rozwoju Gminy. Bezpośrednim wdrożeniem Strategii Rozwoju Gminy zajmą się: burmistrz, pracownicy urzędu wg kompetencji i zakresu obowiązków, jednostki organizacyjne oraz jednostki współpracujące z urzędem w realizacji zadań. Do ich obowiązków należy: przygotowanie wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów, załączników i pozwoleń, przygotowaniem dokumentacji technicznej projektów, obsługa finansowa projektów, monitorowanie realizacji projektów, składanie sprawozdań z ich realizacji. Realizatorzy zadań są odpowiedzialni za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów, a także za wykonanie zaplanowanych i finansowanych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Podmioty te odpowiadają również zgromadzenie niezbędnej dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektu. Podstawowa zasada, na której opierać się będzie zarządzanie lokalnym planem rozwoju jest zasada partnerstwa. Podstawą wdrażania musi być zintegrowane działanie. W realizację zaangażowane zostaną samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe oraz podmioty zaliczane do sektora niepublicznego. Aby zapewnić udział społeczny zostaną przeprowadzone działania konsultacyjne i koordynacyjne nad Strategia Rozwoju Gminy z różnymi grupami społecznymi i środowiskiem gospodarczym.

1. Monitoring

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy jest to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych zadań i projektów oraz całej strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. System monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021 - 2030 został stworzony w celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych. Zapewni skuteczne i sprawne wdrażanie strategii. Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne będzie podlegała stałemu monitoringowi - zarówno efekty, jakie przyniosą przedsięwzięcia uwzględnione w strategii, jaki i ponoszone na ich realizację nakłady finansowe. Proces monitoringu umożliwi określenie tempa oraz jakości wdrażanych projektów. Monitorowane będą również możliwości finansowe gminy, w tym jej zdolność kredytowa, możliwości pozyskania środków zewnętrznych oraz zdolność do zapewnienia tzw. wkładu własnego w odniesieniu do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego stanowiącego prognozę finansową gminy. Za monitorowanie strategii odpowiedzialność będą ponosić: - Burmistrz Jedwabnego, - Sekretarz Gminy, - Skarbnik Gminy, - Pracownicy poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego. Monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021 - 2030 będzie polegać na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania strategii w kontekście zgodności z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitoring będzie informował o postępie realizacji i efektywności wdrażanych projektów. Proces monitorowania będzie przebiegać w oparciu o trzy kryteria:

1. skuteczności - informującym, czy cele określone w strategii zostały osiągnięte;
2. efektywności - porównującym wielkość zasobów finansowych zaangażowanych w realizację strategii z przyjętymi założeniami oraz efektami wdrożenia poszczególnych projektów;
3. użyteczności - oceniającym efekty realizacji strategii na poziomie zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu.

Komisje Rady Miejskiej w Jedwabnem, jako zaangażowane w proces oceny, będą opiniować merytorycznie poszczególne zadania inwestycyjne realizowane w ramach strategii. Co roku przewodniczącemu Rady Miejskiej w Jedwabnem będzie przedkładany raport z przebiegu realizacji i wykonania zadań umieszczonych w strategii.

Komunikacja społeczna strategii odbywać się będzie poprzez organizację konsultacji społecznych, podczas których grupy docelowe, czyli mieszkańcy, jednostki gospodarcze, organizacje i stowarzyszenia działające na terenie gminy będą mogły wnieść swoje sugestie i propozycje dokonania zmian w zadaniach inwestycyjnych umieszczonych w strategii. Strategia Gminy Jedwabne na lata 2021 - 2030 zostanie umieszczony na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Jedwabnem i będzie dostępny dla wszystkich zainteresowanych.

2. Wskaźniki

Tabela 12
Wskaźniki produktu

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło weryfikacji
Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	km	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Długość wybudowanych dróg gminnych	km	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Długość przebudowanych dróg gminnych, w tym: dróg rolniczych dojazdowych do gruntów rolnych	km	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Długość wytyczonych pasów drogowych	km	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	szt.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Liczba zakupionych samochodów ratowniczo-	szt.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół

gaśniczych		zdawczo-odbiorczy
Liczba wyremontowanych obiektów kultury, remiz, świetlic	szt.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy
Liczba wykonanych kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych lub wymiany źródeł ogrzewania	szt.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem: protokół zdawczo-odbiorczy

Tabela 13
Wskaźnik rezultatu

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło weryfikacji
Liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci wodociągowej	os.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem
Liczba osób podłączonych do zmodernizowanej sieci wodociągowej	os.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem
Liczba gospodarstw domowych korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem
Liczba gospodarstw domowych korzystających z wykonanych kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych lub wymiennych źródeł ogrzewania	szt.	dane Urzędu Miejskiego w Jedwabnem

Ponadto w wyniku wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021 - 2030 osiągnięte zostaną następujące wskaźniki oddziaływania:

- zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- stworzenie warunków do rozwoju działalności kulturalnej gminy,
- zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków użyteczności publicznej,
- przygotowanie miejsca do czynnego wypoczynku dla dzieci oraz dorosłych,
- polepszenie jakości życia mieszkańców,
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy,
- rozwój bazy sportowej gminy,

- polepszenie stanu technicznego budynków użyteczności publicznej,
- stworzenie warunków do rozwoju rekreacji,
- stworzenie warunków rozwoju działalności gospodarczej.

IX. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI TJ. OBSZARY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ OKREŚLONE W „STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO 2030”

Zgodnie z zapisami „Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030” (SRWP 2030) gmina Jedwabne należy do jednego Obszaru Strategicznej Interwencji:

„To zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Obszary te, podobnie jak miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, zostały wyznaczone na podstawie wielowskaźnikowej metodyki opracowanej na potrzeby SOR.”

Teren Gminy Jedwabne zagrożony jest trwałą marginalizacją, a dokładnie: kumulacją problemów ekonomicznych.

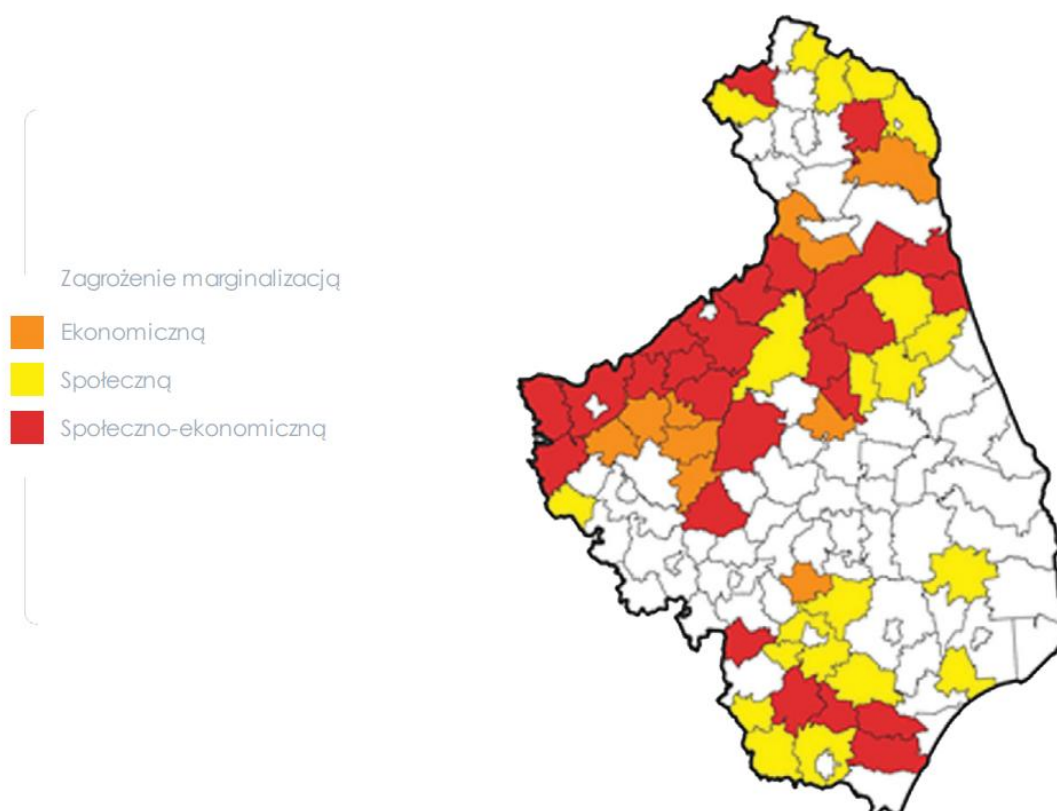
Cele SRWP 2030 dedykowane obszarom zagrożonym trwałą marginalizacją wraz z zakresem planowanych działań

Cel operacyjny	Zakres planowanych działań
1.3 Lokalna przedsiębiorczość	<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i wiedzy z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej na wszystkich etapach edukacji; – Wspieranie powstawania nowych oraz rozwoju istniejących przedsiębiorstw, w tym w aspektach organizacyjnym, edukacyjnym i finansowym; – Rozwój ekologicznych i zrównoważonych form produkcji rolniczej oraz powiązany z nimi rozwój lokalnego przetwórstwa i sprzedaży żywności wysokiej jakości (także poprzez udział w grupach producentów) i wspieranie koncepcji krótkich łańcuchów dostaw; – Wspieranie rozwoju turystyki w oparciu o m.in. walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i lokalne produkty turystyczne; – Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych.
1.4 Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) i energetyki rozproszonej; – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej przesyłowej i dystrybucyjnej, w tym rozwoju inteligentnych systemów przesyłu i

zamkniętego	<p>dystrybucji energii;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozbudowa sieci gazowniczej; – Realizacja strategii niskoemisyjnych m.in. w obszarach takich jak: transport publiczny, efektywność energetyczna, jakość powietrza; – Rozwój i wdrażanie w przedsiębiorstwach, instytucjach i gospodarstwach domowych technologii gospodarki obiegu zamkniętego; – Edukacja ekologiczna.
2.3 Przestrzeń wysokiej jakości	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej oraz różnych form transportu (w tym autobusowej komunikacji publicznej); – Rozwój funkcji komunikacyjnych regionu w ruchu osobowym i towarowy (w tym drogowych, kolejowych i lotniczych) o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym; – Rozwój i modernizacja infrastruktury i przestrzeni dla usług zdrowotnych i społecznych, w tym związanych ze starzeniem się społeczeństwa; – Rozwój i modernizacja infrastruktury edukacyjnej i kulturowej; – Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i przestrzeni dla gospodarki o obiegu zamkniętym; – Działania związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zmian klimatu, w tym w zakresie infrastruktury służącej retencjonowaniu wód oraz ochronie przeciwpowodziowej; – Ochrona zasobów kulturowych, przyrodniczych i wartości krajobrazowych; – Wspieranie działań rewitalizacyjnych i związanych z odnową wsi; – Wspieranie rozwoju nowoczesnych przestrzeni dla biznesu (m.in. tereny inwestycyjne, przestrzenie coworkingowe, inkubatory przedsiębiorczości, parki naukowo-technologiczne i przemysłowe).
3.1 Dobre zarządzanie	<ul style="list-style-type: none"> - Wzmacnianie kompetencji administracji; – Wzmacnianie zarządzania publicznego na poziomie regionalnym i lokalnym.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

X. POWIĄZANIE Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. wskazuje, iż na terenie Gminy Jedwabne warto ograniczyć do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności. Z Planu wynika również, że gmina będzie sukcesywnie zalesiała grunty marginalne dla potrzeb produkcji rolniczej zgodnie z Krajowym Programem Zwiększenia Lesistości.

XI. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Gmina charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego i kulturowego. Elementem struktury przestrzennej o znaczeniu krajowym jest dolina Biebrzy, obejmująca ekosystemy wodne, bagienne, łąkowe i leśne z wyłączeniem funkcji osiedleńczej na wolnych terenach (BNP).

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo wykorzystujące uwarunkowania środowiska

przyrodniczego i wysoką jakość przestrzeni, funkcje uzupełniające to usługi na rzecz rolnictwa i ludności oraz turystyka.

Jedwabne stanowi zurbanizowaną jednostkę, w strukturze której występuje zróżnicowanie funkcji: usługowej, produkcyjnej i mieszkaniowej. Jest to gminny punkt obsługi dla ludności z obszaru całej gminy. Główne kierunki rozwoju:

- wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu lokalnym,
- rozwój funkcji usługowo-produkcyjnej,
- rozwój i poprawa funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej.

Największym atutem turystycznym Gminy Jedwabne, stwarzającym jej szansę rozwoju, jest lokalizacja Biebrzańskiego Parku Narodowego. Granicą parku i gminy jest rzeka Biebrza. W otulinie parku znajduje się pięć miejscowości: Pluty, Brzostowo, Mocarze, Szostaki i Burzyn. Bagna Biebrzańskie to największy w Europie Środkowej kompleks naturalnych bagien i torfowisk, które w innych rejonach znikły wskutek prac melioracyjnych.

W miejscowościach położonych wzdłuż rzeki znajdują się także pola namiotowe, z których korzystają nie tylko krajowi turyści, ale także zagraniczne grupy zorganizowane. Biebrza jest rajem dla wędkarzy. Turyści uciekający od zgiełku miasta znajdą tu ciszę i spokój na łonie natury.

Na obszarze gminy dominuje gospodarka rolna. Obszar charakteryzuje się średnią jakością przestrzeni produkcyjnej. Na terenie gminy funkcjonują gospodarstwa specjalistyczne w zakresie: hodowli bydła mlecznego, trzody chlewnej i zarybku oraz ogrodnictwo. Funkcja produkcyjno - usługowa ogranicza się do zakładów usługowo-produkcyjnych w tym największy w mieście Jedwabne oraz we wsi Kaimy. Główne kierunki rozwoju:

- rozwój rolnictwa ekologicznego kierunku roślinnym i hodowlanym,
- rozwój gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka i trzody chlewnej,
- rozwój agroturystyki,
- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- umiarkowany rozwój funkcji pozarolniczych,
- racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, w tym surowców mineralnych,
- rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ochrona walorów krajobrazu naturalnego (przyroda, przestrzeń, zabudowa),
- poprawa funkcjonowania zabudowy zagrodowej.

Przykładowe kierunki rozwoju wskazane w dokumencie:

- Wielofunkcyjny rozwój miasta Jedwabne poprzez:
  - wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu lokalnym,
  - rozwój usług z zakresu sportu i wypoczynku,
  - rozwój usług z zakresu kultury,
  - rozwój różnych form opieki medycznej i społecznej,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej,
  - rozwój funkcji usługowo - produkcyjnych,
  - rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa.
- Rozwój funkcji agroturystycznej we wsiach Pluty, Brzostowo, Mocarze, Szostaki i Burzyn:

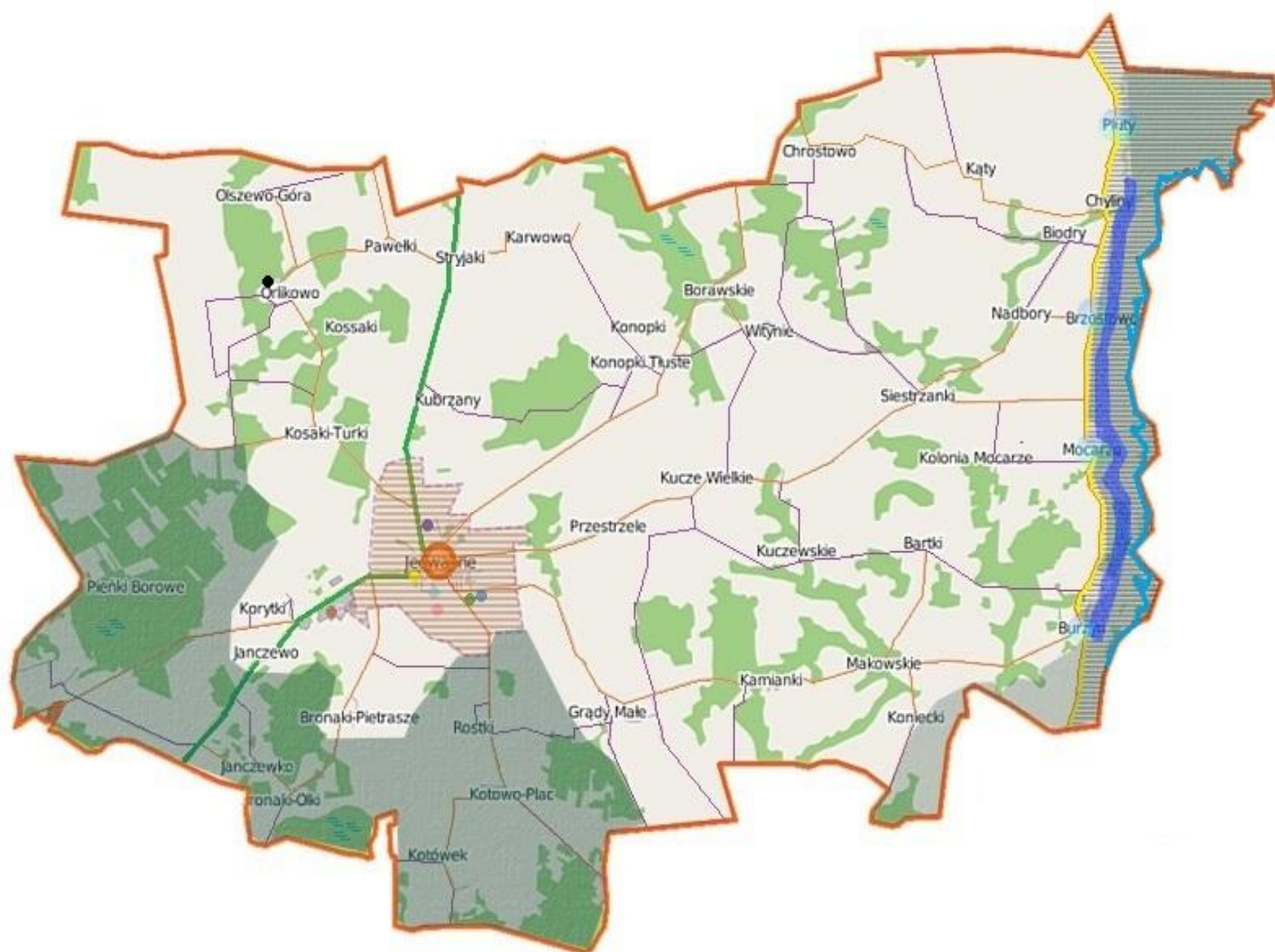
- przekształcanie istniejących gospodarstw rolnych w agroturystyczne,
- rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.
- Wielofunkcyjny rozwój pozostałych wsi poprzez:
  - rozwój rolnictwa,
  - utrzymanie i rozwój placówek usługowych,
  - utrzymanie i rozwój usług na rzecz obsługi rolnictwa,
  - rozwój funkcji pozarolniczych,
  - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.
- Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami systemu osadniczego poprzez:
  - modernizację sieci drogowej,
  - poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej,
  - rozbudowę systemów łączności,
    - kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych społecznie akceptowanych i efektywnych ekonomicznie pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.

Rysunek: Model struktury funkcjonalno – przestrzennej

LEGENDA:

Obszary:

 tereny leśne	 PSZOK
 mokradła	 stacja uzdatniania wody
 Park Narodowy z otuliną	 infrastruktura sportowa
 główny korytarz ekologiczny GKP-n1C	 M-GOK (zakład pracy)
 obszary turystyczne	 Sonarol (zakład pracy)
 tereny zagrożenia powodzią	 MJ Męczkowski
 budowa OZE i obiektów rekreacyjnych	 Ośrodek zdrowia
 Rzeką Biebrza	 Oczyszczalnia ścieków

Drogi:

 Trasa rowerowa EUROVELO (R11)
 Drogi powiatowe
 Drogi gminne
 Droga wojewódzka nr 668

Źródło: opracowanie własne

XII. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

W Strategii Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021-2030 uwzględnia się ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie zawarte w dokumentach strategicznych ustalonych na poziomie województwa. Na terenie gminy występują główne elementy układu transportowego województwa: droga wojewódzka nr 668 Jedwabne – Przytuły – Radziłów oraz europejska trasa rowerowa EURO VELO (R11). Na terenie gminy występują elementy Infrastruktury energetycznej województwa o znaczeniu ponadlokalnym, linia elektroenergetyczna NN 400 kV. Na terenie gminy są obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody, a część gminy obejmuje korytarze ekologiczne (stanowiące elementy sieci ekologicznej województwa podlaskiego) tj. Obszar węzłowy GKPn-1 Dolina Biebrzy oraz Główny korytarz ekologiczny GKP-n1C Puszcza Piska – Dolina Biebrzy Południowy. Na terenie gminy Jedwabne znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 217 Pradolina rzeki Biebrza oraz szlak wodny Narew-Biebrza. Na terenie gminy występują następujące obszary NATURA 2000: Ostoja Biebrzańska PLB200006, Dolina Biebrzy PLH00008, Mokradła Kolneńskie i Kurpiowskie PLH200020 oraz Biebrzański Park Narodowy z otuliną.

Najważniejszą rekomendacją jest zabezpieczenie gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej dla produkcji żywności.

Do pozostałych rekomendacji zaliczyć można:

- zwiększanie potencjału i atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy,
- podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do usług,
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura pieszna i rowerowa),
- podnoszenie jakości życia i zamieszkania,
- kreowanie połączeń z układem zewnętrznym: komunikacyjnych i kompozycyjnych, w tym z terenami aktywnymi przyrodniczo,
- dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery),
- wielokierunkowy rozwój edukacji w zakresie podjęcia działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich,
- wspieranie powstawaniu nowych zakładów przetwórczych o małej i średniej skali produkcji,
- tworzenie rezerw terenowych i wykorzystanie istniejących pustostanów pod rozwój działalności gospodarczej celem tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich,
- rozwój drobnej wytwórczości, rzemiosła regionalnego i innej działalności alternatywnej i uzupełniającej działalność podstawową związaną z prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową w sołectwach,
- przeciwdziałanie rozdrobnieniu arealu rolnego,
- wydzielenie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej pod zalesienia lub zmiany sposobu użytkowania na inne cele,

- ograniczenie przeznaczenia gruntów wysokich klas bonitacyjnych na cele nierolnicze i nieleśne w szczególności zmeliorowanych użytków rolnych a także zapobieganie degradacji użytków rolnych,
- zachowanie istniejącego systemu zbiorników i cieków wodnych, dążenie do poprawy klas czystości wód na obszarze całej gminy,
- wykluczenie z zabudowy terenów położonych w dolinach cieków wodnych znajdujących się w zasięgu cyklicznych zalewów i dostosowanie zabudowy wsi do naturalnych warunków fizjograficznych,
- zachowanie stosunków hydrograficznych i hydrologicznych nie stwarzających zagrożenia powodziowego między innymi poprzez zakaz zmian w rzeźbie terenu i przegradzaniu dolin cieków wodnych oraz utrzymywanie ich drożności,
- likwidację przygodnych miejsc wysypywania śmieci w lasach, wyrobiskach i przydrożnych rowach na rzecz jednego zorganizowanej jednego wysypiska gminnego,
- wprowadzenie zakazu podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- w rejonie budownictwa zagrodowego i jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie,
- bez względu na typ zabudowy należy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę), przy zachowaniu odległości maksymalnie 800 m. studni od budynków mieszkalnych.

Główne kierunki rozwoju miasta Jedwabne

Rekomenduje się wzmocnienie rozwój funkcji usługowo-produkcyjnej, rozwój i poprawa funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej. A także: rozwój usług z zakresu sportu i wypoczynku, rozwój usług z zakresu kultury oraz różnych form opieki medycznej i społecznej.

Wsie Pluty, Brzostowo, Mocarze, Szostaki i Burzyn

Rekomenduje się promowanie rozwoju agroturystyki, może to nastąpić poprzez: przekształcanie istniejących gospodarstw rolnych w agroturystyczne oraz rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.

Reszta miejscowości

Rekomenduje się możliwość ich wielofunkcyjnego rozwoju, poprzez: rozwój rolnictwa, utrzymanie i rozwój placówek usługowych, utrzymanie i rozwój usług na rzecz obsługi rolnictwa, rozwój funkcji pozarolniczych, rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.

Tereny sportowo - rekreacyjne

Rekomenduje się dalszy rozwój infrastruktury sportowo - rekreacyjnej, w tym siłowni zewnętrznych czy altan rekreacyjnych.

Infrastruktura techniczna

Do ustaleń i rekomendacji w zakresie infrastruktury technicznej zaliczyć można przede wszystkim rozbudowę sieci wodociągowej, budowę sieci kanalizacji sanitarnej, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szamb, a także poprawę stanu technicznego dróg. Niezbędne jest także zapewnienie lepszego oświetlenia dróg, budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych.

Powiązania funkcjonalne pomiędzy ośrodkami systemu osadniczego

Rekomenduje się zadbanie o istniejącą infrastrukturę oraz jej rozbudowę. Do potencjalnych działań w tym zakresie zalicza się: modernizację sieci drogowej, poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej, rozbudowę systemów łączności, kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych społecznie akceptowanych i efektywnych ekonomicznie pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.

Sfera społeczna

Do ustaleń i rekomendacji w zakresie sfery społecznej zaliczyć można dalszy wzrost zaangażowania i świadomości społecznej mieszkańców gminy oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej i kulturalnej.

Rozwój osadnictwa

Ważne jest zahamowanie procesu odpływu ludności z gminy poprzez m.in.:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- wspieranie ich powstawania,
- tworzenie zachęt do powrotu studiującej młodzieży,
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- poprawę dostępności do usług.

Tereny zieleni, ochrona przyrody

Rekomenduje się zachowanie różnorodności gatunkowej (flora i fauna), szczególnie zabezpieczenie przed uszkodzeniem pomników przyrody poprzez niedopuszczenie do przeprowadzenia inwestycji mających znaczący wpływ na środowisko w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Utrzymanie obecnego poziomu lesistości i w ramach możliwości promowanie jego powiększenia. Jak najmniejsze wpływanie na naturalny przebieg cieków wodnych poprzez niedopuszczenie realizacji takich przedsięwzięć.

Gleby i woda

Rekomenduje się: zadbanie o ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze gleb III-IV klasy bonitacyjnej, przywracanie i poprawianie wartości użytkowych gleb na terenach podmokłych i przesuszonych, zwłaszcza w obrębie użytków zielonych, przeciwdziałanie procesom degradacji i dewastacji pokrywy glebowej w wyniku nie kontrolowanej eksploatacji kopalin pospolitych, zwłaszcza w strefach stokowych wzniesień oraz dnach dolin rzecznych, poprawę warunków agroekologicznych poprzez wprowadzanie na terenach rolnych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Jak również zadbanie o ochronę wód gruntowych poprzez eliminację źródeł ich zagrożeń (szamba) oraz rozwój sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej, obowiązek przechowywania nawozów sztucznych i obornika na nieprzepuszczalnych płytach ze ścianami bocznymi oraz gnojowicy w szczelnych zbiornikach, celem zabezpieczenia wycieków agresywnych zanieczyszczeń do gruntu i przedostawania się do wód gruntowych i podziemnych, ochrona ujęć wód podziemnych na cele publiczne poprzez przestrzeganie przepisów dotyczących zasad zagospodarowania w strefach, w tym likwidację istniejących źródeł zanieczyszczeń i niedopuszczenie do powstawania nowych.

Zabudowa zagrodowa

Ważna jest poprawa warunków funkcjonowania zabudowy zagrodowej poprzez m.in: powiększanie, w miarę możliwości powierzchni działek do powierzchni min. 0,30 ha oraz zapewnienia szerokości min. 30,0 m, wyposażanie w urządzenia infrastruktury technicznej.

Zabudowy mieszkaniowa jednorodzinna

Przejsie na zabudowę mieszkaniową jednorodziną poprzez: wkomponowanie zabudowy w krajobraz wiejski i podporządkowanie rolniczej funkcji wsi (wielkość i zagospodarowanie działki, wysokość zabudowy, architektura).

Zabudowa usługowa

Rekomenduje się w ramach możliwości zwiększenie obszarów przeznaczonych na cele usługowe. Ważne działania: utrzymanie, modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów w placówkach usługowych (głównie sklepy, remizy, świetlice, ...), wyznaczenie w miarę potrzeb terenów pod zabudowę usługową (szczególnie w sąsiedztwie zwartej zabudowy wsi).

Zabudowa usługowo - produkcyjna

Rekomenduje się rozwój zabudowy usługowo – produkcyjnej, poprzez: utrzymanie,

modernizację i rozbudowę istniejących zakładów, budowę nowych obiektów w powstających nowych zakładach o profilach pozarolniczych, przy tym dostosowując skalę i formy zabudowy do zabudowy miejscowości.

XIII. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zarządzanie rozwojem terytorialnym, czyli zarządzanie sprawami publicznymi, które zostały przypisane samorządowi powinno być zgodne z szeregiem dokumentów strategicznych różnego szczebla. Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021 - 2030 bazuje na ustaleniach kierunkowych, wynikających z aktualnej polityki regionalnej i krajowej, wpisując się jednocześnie w ustalenia polityki rozwoju prowadzonej na szczeblu Unii Europejskiej. Cele rozwojowe gminy są zbieżne z założeniami tych dokumentów.

Powiązanie z dokumentami krajowymi

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Polityka regionalna w perspektywie do 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne wpisuje się w następujące cele KSRR 2030:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityki ukierunkowanej terytorialnie.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Celem SZRWiR 2030 jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Strategia rozwoju gminy wpisuje się następujące cele SZRWiR 2030:

1. Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej
2. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska
3. Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR – została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Jest

obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument formułuje model rozwoju kraju będący odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką. Wyzwania te określono formułą **pięciu pułapek rozwojowych**: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej. Niezależnie od nich za bariery dla rozwoju Państwa uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się zróżnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

W *Strategii* zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona też **podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem**, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów). Aktualnie trwają prace nad przygotowaniem nowych, zintegrowanych strategii rozwoju, które posłużą do realizacji założonych celów i uszczegółowienia zapisów SOR.

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. SOR zmierza do zmiany struktury gospodarki na rzecz uczynienia jej bardziej innowacyjną, efektywnie wykorzystującą zasoby kapitału rzeczowego i ludzkiego. Na podkreślenie zasługuje dążenie do zwiększenia odpowiedzialności instytucji państwa za kształtowanie procesów gospodarczych, społecznych i terytorialnych.

Polityka regionalna doprowadzić ma do zwiększenia efektywności interwencji publicznej, w szczególności w odniesieniu do słabszych regionów, podregionów, miast i obszarów wiejskich, nie rezygnując jednak z wykorzystania potencjałów terytoriów wysoko rozwiniętych.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Oczekiwanym efektem realizacji *Strategii* będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Najważniejszym zakładanym rezultatem będzie zwiększenie przeciętnego dochodu gospodarstw domowych do 76-80% średniej UE do roku 2020, a do roku 2030 r. zbliżenie do poziomu średniej UE, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszania dysproporcji w dochodach między poszczególnymi regionami.

W *Strategii* wyszczególniono także **cele szczegółowe**:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE)

oraz **obszary wpływające na osiągnięcie celów *Strategii***: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Strategia będzie **realizowana z wykorzystaniem podejścia projektowego**. Dokument wprowadza szeroką gamę inicjatyw, łącznie z ponad 180 projektami strategicznymi i

flagowymi, które służą realizacji celów strategicznych. Ustala również system koordynacji i realizacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki oraz społeczeństwem.

Oczekiwanym efektem realizacji SOR będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Z punktu widzenia całej gospodarki najważniejsze oczekiwane efekty długookresowe to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu, co powinno przyczynić się do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej UE.

Powiązania z dokumentami regionalnymi

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 określa zasady, obszary i kierunki interwencji polityki rozwoju regionu w horyzoncie czasowym. Planowanie strategiczne jest niezbędnym narzędziem w zarządzaniu rozwojem każdego regionu. Działania wpisane w Strategię są zgodne celami zapisanymi w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego:

1. Dynamiczna gospodarka
2. Zasobni mieszkańcy
3. Partnerski region

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest instrumentem kreacji polityki przestrzennej samorządu województwa odnoszącym odpowiednie ustalenia dokumentów strategicznych, koncepcyjnych, programowych rządowych i samorządowych do przestrzeni województwa. System celów polityki przestrzennej zagospodarowania województwa obejmuje cel strategiczny i 5 celów częściowych stanowiących jego rozwinięcie, odniesionych do 56 kluczowych elementów zagospodarowania województwa, w tym jego obszarów funkcjonalnych.

Cel strategiczny: „Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego”. Strategia Rozwoju Gminy Jedwabne na lata 2021 - 2030 wpisuje się w poniższe cele częściowe PZPWP:

1. Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego.
2. Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej.
3. Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów.
4. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i bezpieczeństwa energetycznego oraz zdolności obronnych i ochronnych.